

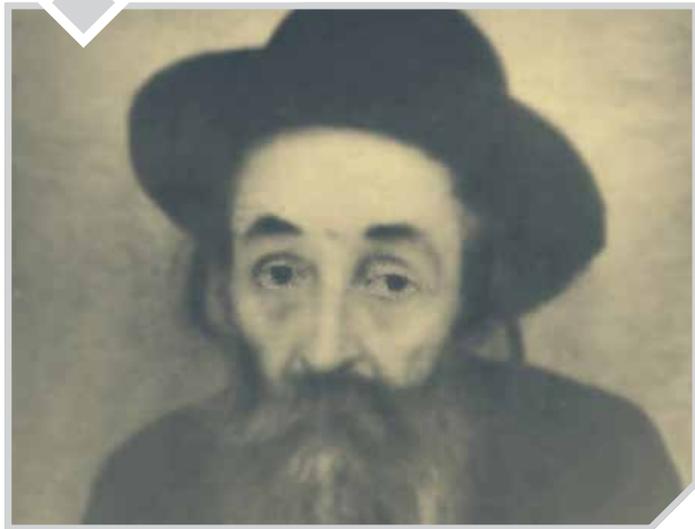
לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת וארא פ"ו | גליון מס' 516 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

בעת מלחמת השחרור אירע פעם שחייל בריטי חטף בחור אחד וחששו שגורלו יהיה מר מאוד, ומרוב פחד לא העז שום אדם לצאת מביתו לנסות להצילו מידינו. אך רבי גדליה משה לא שת לבו לסכנה הגדולה, רץ החוצה לעבר החייל הבריטי והתחיל לצעוק עליו 'תעזוב מיד את הבחור'

לדמותו הפלאית של הצדיק הנשגב רבי גדליה משה מזוועהיל זיע"א, מתוך מה שסיפרו אודותיו נכדיו האדמו"רים זצ"ל

הרב טוביה פריינד

בני ירושלים סיפרו רבות על צדקותו ופרישותו ומסירות נפשו של הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זיע"א. הבאים בשערי בית הדל והקט, הבחינו וראו במחיצתו בבואה של צדיקי קמאי, צדיק נשגב, שהליכותו הטהורות נגעו בשמי רום, בכוח עליון היה פוקד בפקודת ישועה ורחמים, רבים היו נוהים אחריו ופקדו את מעון קדשו בכדי להתברך בפקודת ישועה. למרות התקופה הקצרה ששהה בירושלים, לאחר שאביו הרה"ק רבי שלמה זיע"ע עלה להתישב ולחונן עפר ארה"ק והוא עדיין יושב בגלות סיביר. ולאחר מסע התלאות שעבר, עלה והתיישב בארה"ק ורק שנתיים ימים לאחר מכן נסתלק לישיבה של מעלה בהיותו בן ס"ג שנה.

זייט א כהן!

כשמרן המשגיח רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל דרש מהגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, להפוך לכהן לקראת הימים הנוראים (עמ' 6)

ברגע האמת

הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל הסביר לבנו רבי משה גדליה זצ"ל, ההבדל בבית דין של מעלה, בין מצות יד למצות מוכנה (עמ' 8)

איזהו חכם?

מרן ה'ישועות משה' מויזניץ זצ"ל, הוכיח ממגיד המישרים רבי בן ציון סנה שליט"א מי הוא הזוכה להיקרא 'תלמיד חכם' (עמ' 24)

חיזוק בהדסה

סיפורו המפתיע של הגר"ב ביגל והחיזוק העצום שהגיע למוהל שביתו נשרף כליל, בשיחה אקראית, בין עין כרם להר הצופים (עמ' 22)

עם הסתלקותו נתפרסם שמו כפועל ישועות - צדיקים במיתתן קרויים חיים - מקום ציונו מהווה תל תלפיות ואבן שואבת להמוני בית ישראל; יהודים מכל רחבי הארץ ואף מחו"ל, באים להעביר ולשפוך צקון לחשם בהשתטחות על מקום ציונו, ונושעים בפקודת ישועה ורחמים, אותות ומופתים מסופרים בפי ההמון על הישועות הגדולות שנתקיימו לאחר תפילות על יד ציונו הקדוש.

אמונה וצדקה

הננו מעלים בריעה זו, פניני הוד, עובדות והנהגות משולחן גבוה של הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע מזוועהיל, כפי שנרשמו ונאמרו במדויק מפייהם של מרנן האחים האדמו"רים: כ"ק מרן אדמו"ר ה'אור אברהם' מזוועהיל זצוק"ל, ואחיו כ"ק מרן אדמו"ר מזוועהיל-צאנו זצוק"ל, מארה"ב, אמרות והנהגות אלו נאמרו ונרשמו במיוחד ליזמא דהילולא.

כ"ק מרן אדמו"ר ה'אור אברהם' זצוק"ל אמר: רבינו הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע, היה מפרש את הפסוק 'והאמין בד' ויחשבה לו צדקה' (בראשית ט"ו, ו'), שאברהם אבינו ע"ה החשיב את האמונה שלו שזה לא בזכות ובכוחות עצמו, אלא שזה צדקה וחסד מאת השי"ת שהוא הנותן נותן לו את האמונה בו.

רבינו הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע אמר, ש'אהבת ישראל' אמיתית אפשר ללמוד אצל בנו רבינו הרה"ק רבי גדליה משה. אך רבינו עצמו התלונן פעם בפני חסידיו על כך שאין לו 'אהבת ישראל' כמו אביו הק' זי"ע, שאצל אביו לא היה לו שום חילוק והבדל בין קרובו ובן משפחתו לבין סתם יהודי, כולם היו אצלו שוים ממש ואת כולם אהב אהבת נפש. אולם אצלו יש חילוק והבדל בין קרובו ובן משפחתו לסתם יהודי, והצטער ושפך את מרת ליבו על כך שעדיין לא הגיע לדרגת אביו.

להרגיש את החבר

הרה"ח רבי אלי' רוט זצ"ל פעם לא הרגיש טוב בלילה, והיה לו מיחושים וכאבים נוראים. בבוקר הגיע שליח מרבנו לבקרו ולעודדו, השליח היה הרה"ח רבי יצחק דייטש זצ"ל, רבי אלי' התפלא על כך מניין ידע כבר כל כך מוקדם שאינו מרגיש בטוב. כשהבריא שאל לרבינו על כך, וענה לו בפשיטות, שבאמרו בתפילת שמו"ע ברכת 'רפאנו' נפל במחשבתו שמו של רבי אלי', ולכן ביקש ומינה שליח שילך לבקרו ולהודיע לו מצבו שילך לבקרו. וסיים רבינו: 'יהודי צריך תמיד להרגיש את חברו'...

אהבת ישראל ללא גבולות

בדברות קדשו שנשא כ"ק מרן אדמו"ר מזוועהיל-צאנו זצוק"ל, עמד על ענוותנותו של זקנו הקדוש זי"ע: 'זקני הקדוש רבי גדליה

משה זי"ע, הצטיין במידה זו של שפלות ולב נשבר, שהחזיק עצמו לכלום והיה עניו ושפל באופן מיוחד, וכשהגיעו אליו שיפעול ישועה עבור חולה או מצפה לישועה היה אומר: 'אבי היה יכול לפעול אבל אני אין בכוחי לפעול ישועות'. ובזה אפשר לתלות מה שרואים הכח הגדול לפעול ישועות שרואים אצל קברו, כיון שלב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. וגם האהבת ישראל שלו היה באופן נפלא וכבר בחייו לא יכול היה לראות בצערו של איש ישראל.

"סיפר לי הרב החסיד רבי חיים הערש אייזנבאך זצ"ל (שניהל גמ"ח 'המושיע' בירושלים), שבעת מלחמת השחרור שנלחמו עם הבריטיים, אירע פעם שחטף חייל בריטי בחור אחד וחששו שגורלו יהיה מר מאוד, ומרוב פחד לא העיז שום אדם לצאת מביתו לנסות להצילו מידיו. אך תיכף כששמע זקה"ק רבי גדליה משה מה שמתרחש, לא שת לבו לסכנה הגדולה שהיתה כרוכה בדבר, ועל אף הפצרותיהם של בני ביתו שיחוש על נפשו וגם שכבר לא היה אז בקו הבריאות, רץ החוצה לעבר החייל הבריטי והתחיל לצעוק עליו 'תעזוב מיד את הבחור', ואחז ביד הבחור ומשכו מיד החייל והכניסו בחזרה לביתו וכך הציל את חייו, וכך מסר נפשו עבור כל יהודי".

עד כלות הנפש

ברשימות וכתבים של נכדו כ"ק אדמו"ר ה'אור אברהם' זצוק"ל, מובא הסיפור הידוע ששמע מזקני הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל שזה להסתופף בצילו ולהביט בקודש אל הפלאות שחולל הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע ולאחריו בנו הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע.

וכך רשם: 'זקני הק' האדמו"ר רבי גדליה משה שהה זמן רב בסיביר, הרשעים הבולשביקים התעללו בו בכל אותה התקופה והיה אסיר במקום תקופה ממושכת. יום השחרור שלו נקבע ליום השבת קודש יחד עם עוד יהודי שנתפס עימו. אך טרם השחרור היה לו להתייצב בפני במפקד לחתום על השחרור.

"יום השבת הגיע, אך רבי גדליה משה טרם ניגש למפקד לחתום על הטפסים, המפקד שמעולם לא נתקל בתופעה כזאת, החליט לבדוק מדוע לא בא לחתום? משהתייצב לפניו רבינו לפניו שאלו המפקד: האם אינך רוצה להשתחרר? ענה לו רבינו כי חפץ הוא מאוד.

מיד הגיש לו המפקד את הטפסים וביקש ממנו לחתום על השחרור. אך רבינו סירב לקחתם באמרו שינו חותם בשום אופן ביום השבת קודש. משראה המפקד שאינו מוכן לחתום הזהיר אות כי ישאר כאן ללא זמן מוגבל, אך רבינו בעקשנות מרובה אינו מוכן לחלל את השבת.

"ליד רבינו עמד וניצב היהודי שאסרוהו יחד עם רבינו, והמפקד עבר אליו והגיש לו את הטפסים ע"מ לשחררו וביקש גם ממנו שיחתום. אך משראה כי רבינו מתנגד לחתום בעצם יום השבת, עמד והתלבט מה לעשות, אך החליט כי גם הוא אינו חותם ונשאר עם רבינו,

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרו עולמית לחינוך
 ועידוד לימוד התורה

כאשר זכינו ללמד אותנו

את פרק 'ערבי פסחים' בעתונות ובעתיקות

כן נזכה לעשות

את ליל הסדר וחג הפסח,
 בהבנה חדשה ובהירה

רבבות אלפי לומדי 'עמוד היומי'

מתחילים 'ערבי פסחים' אי"ה ביום ראשון י"ד שבט

לימוד של עמוד גמרא ליום - עד הסיום המרגש לקראת ר"ח ניסן

מצטרפים וזוכים להבנה חדשה ובהירה בהלכות ליל הסדר וחג הפסח

• לימוד עולמי יומי של עמוד גמרא • כוללים וקבוצות לימוד • מתנה גמרא עם ביאור 'עיון העמוד' ו'שפה ברורה' • מתנה לוח לימוד אישי • מבחן חודשי בארבעה מסלולים • מלגת פתיחה לשיעורים • שיעורים ממיטב המגיידים להאזנה בכל עת • מלגות 'דרשו' לנבחנים

להצטרפות מוקד 'דרשו' 02-560-9000 או בעמדות 'נדרים פלוס'

היה שם עירוב והחליט מי שהחליט שזה לא יפה, זה מכער את העיר, הורידו את העמודים של העירוב, ואנשים מטלטלים. הוא דיבר איתם ושאל איך אתם מטלטלים חפצים ברשות הרבים בשבת קודש? הם לא הבינו את הטענה, אני שם מפתח בכיס, איזו מלאכה אני עושה?

משא הגאב"ד הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א בכינוס חיזוק שנערך בביתו בראשות המרא דאתרא הגאון רבי מסעוד בן שמעון שליט"א לרגל תחילת לימוד הלכות עירובין

זה התאים רק למי שהיה מוכן להשקיע וללמוד בעיון רב וביגיעה רבה לאורך תקופה ארוכה את ההלכות האלו. בא ה'חזון איש' ועשה מהפך נוסף בהלכות עירובין, הוא פרס את כל החשבונות ואת כל מה שצריך לצאת מההלכות, ממש פתח את ההלכות האלו כספר חדש, עולם חדש נפתח. ב'דרשו' השלימו את המהפכה הזאת, עם ה'משנה ברורה' של 'דרשו' וה'ביאורים' ומוספים' שמובאים על המקום, עם כל הדברים שנוגעים למעשה, והפרקטיקה למעשה עם פוסקי זמנינו שמדברים הלכה למעשה, זה עשה באמת שינוי גדול. היום אברכים, לא רק רבנים יושבי על מדין אלא גם אברכים שיושבים ולומדים, יכולים לקנות קניין של ממש בהלכות עירובין ולשלוט בהן על בורין. נפתחו לאחרונה שיעורים רבים ללימוד עירובין באופן מיוחד, חוץ משיעורי 'הדף היומי בהלכה'. הוקמו כוללים שעוסקים בלימוד הלכות עירובין. זה הכל תוצאה ישירה למצב הזה שהלכות עירובין כבר אינן בבחינת 'תורה שבשמים', אלא זאת תורה שכבר הורידו אותה לארץ. אפשר ללמוד אותה בזכות המהפך הזה ש'דרשו' עשו.

מאירת עיניים

יש עוד דבר שלא שמעתי בכל הכינוסים של 'דרשו' שמדברים על

בשמחה של מצווה וברטט של התרגשות לרגל תחילת לימוד חלק ד' במשנה ברורה, התכנסו עשרות מגידי שיעורים ב'דף היומי בהלכה', מרחבי בני ברק, לכינוס רב רושם שנערך במעונו של הגאב"ד הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א, בראשות המרא דאתרא הגאון רבי מסעוד בן שמעון שליט"א, ובהשתתפות נשיא 'דרשו' הרה"ג רבי דוד הופשטר שליט"א.

בין מגידי השיעורים ב'דף היומי בהלכה' נכחו גם רבני שכונות וקהילות ברחבי העיר, וחלקם אף נשאו דברים לכבוד המעמד. את המשא המרכזי נשא בעל האכסניה הגאב"ד שליט"א, והרי הוא לפניכם בס"ד:

אנחנו נמצאים פה במעמד לכבוד התחלת לימוד הלכות עירובין. האמת שבדרך כלל עושים מסיבה בסיום הלימוד ולא בתחילתו. כשמסיימים מסכת שבת ומתחילים מסכת עירובין, עושים סיום על מסכת שבת - לא עושים עכשיו חגיגה גדולה כי מתחילים מסכת עירובין. אבל כאן, אנחנו עושים את האירוע הגדול הזה לכבוד תחילת לימוד הלכות עירובין, ולא לרגל סיום הלכות שבת, הלא דבר הוא.

אכן, כשמסיימים מסכת אחת ומתחילים מסכת שניה, עוברים ממסכת אחת לחברתה. ממילא עיקר השמחה הוא על זה שב"ה זכו לסיים עוד מסכת. אבל יש לפעמים שמגיעים לאתגר חדש, אז השמחה וההתלהבות כל כך גדולה, שהמחשבות נתונות יותר על מה שהולכים להתחיל ללמוד, מאשר על הסיום שכבר עשו. הלכות עירובין ידוע שזה מההלכות היותר מורכבות, ובאמת במשך שנים רבות, מסתמא זה היה מן ההלכות הקשות שב'אורח חיים'. אפילו הרבה רבנים יושבי על מדין לא היו בקיאים בהלכות האלה. מי שרצה ללמוד הלכות עירובין ידע שזה כמו 'קריעת ים סוף', ושצריכים להשקיע מאמצים מרובים עד מאוד כדי להצליח.

שלבי המהפכה

מרנא ה'חפץ חיים' עשה קצת פעולה בזה, וב'משנה ברורה' הוא הנגיש את ההלכות הללו ללומדי התורה. אפשר ללמוד 'משנה ברורה' לראות את האחרונים על המקום מה שהם אומרים, זה נתן חיזוק גדול להלכות עירובין. אבל עדיין זה היה רק לציבור הלומדים.

**רבי עקיבא אייגר כבר כתב
שצריכים לראות שהספרים
יהיו בדפוס בהיר ובצורה יפה,
ורואים את זה באמת שכדי שהלב
ירצה וישמח ללמוד צריך באמת
שיהיה לו ספר שהוא מאיר את
העיניים, שהוא טוב, כמו שאומרים
בזמנינו שיהיה 'ידידותי'**

הלימוד שנכנס בכל בית כנסת היום, בכל שטיבל, בכל בית כנסת, בכל מקום, אפילו מקומות יותר חלשים, זה מביא לעולם את ידיעת ההלכה. הם יודעים שיש הלכה, שצריכים לדעת את ההלכה, שצריכים לשמור על ההלכה, שצריכים להקפיד על ההלכה. זה הכל תוצאה, אני לא יודע אם זה בן אדם אחד, אבל זה סייעתא דשמיא, אולי זה כח של רבים, שהצליח להביא את כל כלל ישראל בכל העולם להביא אותם לכזאת עליה והתרוממות מה שלא היה.

חזו בני חביבי

הקב"ה באמת יעזור שהלימוד, כמו שבמחזורים הקודמים שראו שהיתה הצלחה בלימוד, שגם במחזור הזה של עירובין שתהיה הצלחה, שבאמת יצליחו להנחיל את הלכות עירובין לציבור הלומדים, לציבור התלמידי חכמים, לציבור הבעלי בתים, כל אחד ואחד לפי דרגתו, ושימשיכו הלאה הלאה בפעולות הברוכות של 'דרשו'. כשמתאספים בשביל חיזוק, ברור שזאת 'עת רצון' בשמים, הקב"ה אומר חזו בני חביבי, הם רוצים להתחזק, הם רוצים להיות טובים, הם רוצים להשתפר, רוצים להתעלות. בודאי זו עת רצון ועת רחמים, שהקב"ה יקבל את כל התפילות שבאמת יצליחו ארגון 'דרשו' ורבניו הלאה והלאה להרבות כבוד שמים ולהרבות בלימוד התורה וההלכה.

זה, אבל אני חושב שזה דבר גדול: היום, כל מי שלומד יודע שללמוד ספר שיש שם קטעים ארוכים, דפים שלמים, זה מאד מאד קשה. אנשים אוהבים ללמוד אם יש קטעים של חצי עמוד, רבע עמוד, עוד קטע ועוד קטע, כמו שרואים שב'מלחמות' בדפוס וילנא שיש עמודים שלמים באותיות קטנות, זה קשה.

רבי עקיבא אייגר כבר כתב שצריכים לראות שהספרים יהיו בדפוס בהיר ובצורה יפה, ורואים את זה באמת שכדי שהלב ירצה וישמח ללמוד צריך באמת שיהיה לו ספר שהוא מאיר את העיניים, שהוא טוב, כמו שאומרים בזמנינו שיהיה 'ידידותי'.

ה'משנה ברורה' של 'דרשו' עשו את זה. גם המשנה ברורה עצמו מודפס ומעומד בצורה יפה, מנוקד, וגם כל ההערות בצד בצורה שהלב שמח ואוהב לראות את זה. זה גם פעולה גדולה של 'דרשו'. צריכים להזכיר את פרשת השבוע. "ואת יהודה שלח לפניו להורות לפניו" - להורות. דבר ראשון כשמגיעים למקום כלשהו צריך שיהיה שם בית הוראה. לא יכול להיות ישוב של ישראל בלי שיהיה שם בית הוראה ובית תלמוד.

ב"ה בכל מקום יש את הרבנים יושבי על מדין, תופסי התורה, אבל הכח הזה של הציבור שכל אברך בן תורה נהיה מורה הוראה, שיש לו כבר יד ושם, יש לו השגות בלימוד, השגות בהלכות, זה דבר חדש.

איום ונורא

סיפר לי אברך שהוא מגיד שיעור ב'דרשו' בדף היומי בהלכה, הוא אומר שיעור בגבעתיים לבעלי בתים. הוא מספר לי דבר איום ונורא, אינני יודע למה לא ידעתי מזה, אני לא יודע למה זה עובר בשתיקה דבר כזה, שבגבעתיים אין עירוב. אפילו עירוב של הרבנות אין. היה שם עירוב והחליט מי שהחליט שזה לא יפה, שזה מכער את העיר, אז הוריד את העמודים של העירוב. ממש אין שם עירוב. פשוט אין! ככה הוא אמר, ואנשים מטלטלים.

הוא דיבר איתם ושאל איך אתם מטלטלים חפצים ברשות הרבים בשבת קודש? הם לא הבינו את הטענה, אני שם מפתח בכיס, איזה מלאכה אני עושה?

אמרת, כבר כתוב בגמרא שהוצאה זה 'מלאכה גרועה', מסתמא מהסיבה הזאת שאנשים לא מרגישים שהם עושים איזושהי מלאכה. ציבור של בעלי בתים, ציבור שרחוק מלימוד ההלכה, באמת לא תופס שיש כאן שאלה, שיש כאן בעיה.

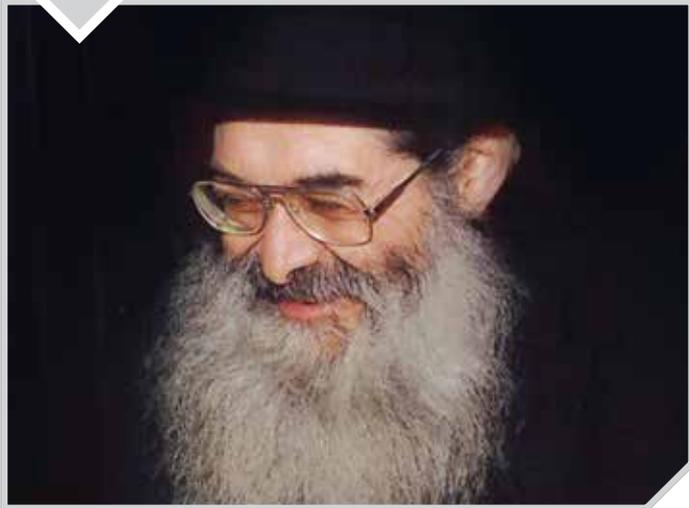
בזכות התורה ולומדיה

**מאות אלפי יהודים כבר זוכים להתקדם מדי יום בידיעת התורה
באמצעות התוכניות השונות של 'דרשו' אל תישאר מאחור!**

לפרטים והרשמה גש לעמדת נדרים פלוס

אמו הציעה לו לישן שעה, והוא קיבל את ההצעה. נשכב לישן ואחרי שעה הוא קם, רץ בחזרה לישיבה ומחפש את החברותא שלו, "איפה ר' משה יחזקאל, איפה ר' משה יחזקאל סעמליואס???"

המשך השיחה של המשגיח דישיבת קמניץ, הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, על הדרך היחידה להתעלות בתורה וביראת שמים - שקידה, התמדה ויגיעת התורה

המשנה באבות מדברת על שלושה כתררים. כתר כהונה, כתר מלכות, וכתר תורה עולה על כולם, שנאמר בי מלכים ימלוכו וכו'. כתר כהונה אינו ניתן לכל אחד שחפץ בו, הוא כבר תפוס לאהרן הכהן וזרעו אחריו שזכו בו. כתר מלכות תפוס למלכות בית דוד, אבל כתר תורה - כל החפץ יבוא ויטול.

כשהגיע המשגיח הגאון רבי יחזקאל לווינשטיין עם ישיבת מיר מאמריקה לישראל, לאחר ששהו בשנגחאי בשנות המלחמה, הם היו בתחילה בלי בניין משלהם, ולמדו בשכונת אחוה, איפה שאחר כך היתה ישיבת בריסק. היה זה קצת לפני חודש אלול, כמדומני, וכשהגיעו הימים הנוראים, רצה הגר"י לווינשטיין לעשות מניין משלו והתחיל לחפש מקום.

אנחנו שמענו שרבי חזקאל לווינשטיין נמצא, התחלנו ללכת לשמועס'ן שלו, לשמוע ממנו שיחות. בינתיים הוא קיבל את הבית מדרש פה למעלה 'תפארת צבי' להתפלל בו בימים הנוראים, והחל לקבץ אנשים שיתפללו במניין שלו.

ביום מן הימים באים ואומרים לי "המשגיח של ישיבת מיר קורא לך". כמובן שמיהרתי לעלות אליו, והוא אמר לי, היות שאני מארגן מניין לימים הנוראים, אני מבקש ממכם אם אתם יכולים לעשות איתי חסד ולבוא להתפלל איתי - אז עוד לא היה מניין בימים הנוראים כאן בישיבה, ויכולנו ללכת למקומות אחרים.

אמרתי למשגיח, מה? זה נקרא שאני אעשה עימכם חסד? מה פתאום! זאת זכות גדולה בשבילי, אני אשמח מאוד ואודה למשגיח על ההזדמנות, אבל יש לי רק בקשה אחת שאני רוצה לבקש.

הוא הסתכל עלי כמצפה לשמוע מה הבקשה, ואני אמרתי לו שמאחר ואני חסיד גדול של ברכת כהנים, אני מבקש שיארגן שבין המתפללים יהיו גם שני כהנים לפחות, כדי שתהיה ברכת כהנים מדאורייתא. איך אפשר לוותר על הברכה של הקב"ה בימים הנוראים...

רבי חזקאל מביט בי בנימה רצינית מאוד ואומר: "אתם רוצים כהן? ווערט א כהן!", אתה רוצה כהן? תהיה כהן בעצמך!

לפחות על זה אל תוותרו!

הייתי המום מהתשובה. איך נהיים כהן? הרי אבא מארי היה ישראל וכך גם אביו ואביו אביו למעלה בקודש. אני לא כהן ולא יכול להיות כהן.

אבל רבי חזקאל נשאר בשלו, "ווערט א כהן! אתם לא שומעים מה שאני אומר לכם? ווערט א כהן!".

אמרתי לו, יסלח לי המשגיח, אבל אני יש לי תפיסה קצת חלשה, אני לא מבין כל כך מהר, אני צריך שהמשגיח יסביר לי מה הכוונה. איך אני יכול להיות כהן ביום בהיר, זה בלתי אפשרי...

ואז הוא הסביר את כוונתו, "בוודאי שאינכם יכולים להיות כהן, הרי בכתר כהונה זכו אהרן ובניו אחריו. גם כתר מלכות לא תוכלו לזכות בו, כי כבר זכו בו דוד המלך וזרעו אחריו. אבל כתר תורה אתם כן יכולים לזכות בו, לפחות על זה אל תוותרו".

חשוב להדגיש: זה שכתר תורה מונח בקרן זוית וכל החפץ ליטול יבוא ויטול, לא אומר שהוא נחות חלילה מהכתרים האחרים, אדרבה, הוא גדול מהם. אנחנו יודעים שממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ - נורא נוראות! כתר תורה יותר גדול מהכל!

צריכים ללמוד הרבה יותר

אבל מה זה תלמיד חכם? להיות תלמיד חכם זה אומר שצריכים לשאוף ולרצות ולעמול ולהתייגע, לעמוד ביעדים בהספקים, לא להתעצל. כשלומדים במשך זמן שלם עשרה או שניים עשר דפי גמרא, מרגישים תחושה גרועה, נחות דרגה! כדי לצאת עם סיפוק ועם הרגשת התעלות, צריכים ללמוד יותר, הרבה יותר, ואם זה נראה קשה, אז מתאמצים יותר, ללמוד, להתקדם, לחזור לדעת. כשלמדתי ללמוד בישיבת 'תורה ודעת', בשיעור א' היה לנו ראש

**מאיפה ידעת את הריטב"א הזה?
איך הגעת אליו? אומר לו ר' יוסף,
הלכתי לישן בצהרים, ופתאום
הרבי שלנו רבי שלמה זצ"ל, בא
אלי בחלום ואמר לי יוסף תלמידי,
אני רואה את הצער הגדול שיש לך
על הסוגיא הזאת, ולכן עצתי לך
שתסתכל שם בריטב"א במסכת
פלוגית, ותבוא על סיפוקך!**

בבוקר הוא הגיע לפני התפילה ושוב למד והתייגע, ללא תוצאות. הוא הלך הביתה לאכול את סעודת השבת עם אמא שלו שהיתה אלמנה, ולאחר הסעודה היא אמרה לו, יוסף, אתה עייף, תשכב לישן למשך שעה אחת...

אני רק אסבר את אונכם לומר למה הוא היה עייף. ר' יוסף היה לומד בישיבה כל לילה עד השעה 3:00 לפנות בוקר, ואז הוא היה הולך לישן בבית, כי אמו היתה אלמנה והוא לא רצה שהיא תישן לבד. בשעה 7:30 בבוקר הוא כבר היה בבית מדרש, עומד מוכן ומזומן לתפילה. אני רואה כאן בחורים שחושבים שמי שלומד עד מאוחר, יכול לפטור את עצמו מהתפילה בבוקר בישיבה, אז אני אומר לכם, שתדעו שיש אנשים שלומדים עד מאוחר ובכל זאת לא מחסירים אף פעם תפילה בישיבה...

בכל אופן, אמו הציעה לו לישן שעה, והוא קיבל את ההצעה. נשכב לישן ואחרי שעה הוא קם, רץ בחזרה לישבה ומחפש את החברותא שלו, "איפה ר' משה יחזקאל, איפה ר' משה יחזקאל סעמליואס???" ר' משה יחזקאל שואל אותו מה קרה, על מה הבהלה הגדולה, ור' יוסף אומר לו אני צריך אותך דחוף, בוא נלמד שוב את הסוגיא. הם לומדים והוא מציג את השאלה שהציקה לו כל כך, ור' משה יחזקאל עומד נדהם, זאת אכן שאלה חזקה מאוד. אין לו שום פיתרון עבודה. אבל אז ניגש ר' יוסף לארון, מוציא משם ריטב"א על מסכת אחרת, בנושא שבכלל לא קשור לסוגיא, ומשם הוא מביא לו תירוץ נפלא שפושט את הבעיה שלו ברגע אחד ומאיר את העיניים...

שואל ר' משה יחזקאל את ר' יוסף, מאיפה ידעת את הריטב"א הזה? איך הגעת אליו? אומר לו ר' יוסף, הלכתי לישן בצהרים, ופתאום הרבי שלנו רבי שלמה זצ"ל, בא אלי בחלום ואמר לי יוסף תלמידי, אני רואה את הצער הגדול שיש לך על הסוגיא הזאת, ולכן עצתי לך שתסתכל שם בריטב"א במסכת פלוגית, ותבוא על סיפוקך!

ישיבה, אדם גדול, בעל ה'נתיבות שמואל', מורי ורבי הגאון רבי שמואל קושלביץ זצ"ל. הוא היה גאון אדיר, ידע ש"ס ושולחן ערוך בעל פה, ידע לצטט בדיוק מה כתוב בכל דף, בכל סימן, בכל סעיף. בזמן הראשון, זמן חורף, למדנו גיטין. בזמן קיץ למדנו נדרים. בזמן החורף השני נכנסתי אצל הרבי שלי מו"ר הגאון רבי אברהם שמחה שעפס זצ"ל, ולמדנו קידושין! שלושת הזמנים האלו היו הזמנים הכי טובים שלי! אנחנו למדנו בשיעור עיון בחורף עד אחרי השולח, ומ'הנזקין' למדנו גמרא רש"י ותוספות בבקיות עד סוף הזמן. בזמן הקיץ שזה זמן קצת יותר קצר, למדנו נדרים - שלושה פרקים מנדרים בעיון בשיעור עיון והשלמנו מפרק ד' עד סוף המסכת בבקיות, עד אחרי יום כיפור.

בחורף כבר היתה שנה מעוברת אז למדנו קידושין, אצלי בגמרא מסומן שלמדנו עד דף נ"א עמוד ב' בשיעור עיון, והשלמנו את המסכתא אחר הצהרים בבקיות. כשהיה לנו יסוד של שלושה מסכתות שגמרנו, זה נתן לנו דחיפה עצומה להמשיך. הרגשנו שיצאנו עם משהו.

300 דפים בעיון מדי שנה

בשיעור שמעלינו היה תלמיד אחד - הוא כבר בעולם העליון, רבי יוסף לויתן זצ"ל. הוא היה לומד כל שנה בעיון שלוש מאות דף גמרא! בכל שנה שתי מסכתות גדולות ועוד אחת קטנה יותר, והוא למד יחד עם הגמרא את כל הראשונים וכל האחרונים שרק היה באוצר הספרים על אותה המסכתא!

ומדי דברי בו אזכיר דבר נפלא שהוא זכה ללמוד עם הרבי שלנו, רבי שלמה היימן, אחרי פטירתו, וכך הווה מעשה. לרבי שלמה היה חדר בישיבה, וכל החפץ לדבר עמו הלימוד היה מגיע לחדר ומדבר עמו בלימוד. לרבי יוסף לויתן, היתה קביעות לדבר עם רבי שלמה בלימוד מדי יום במשך שעה וחצי, כך הם היו לומדים בעיון מסכתות שלמות! רבי שלמה היה 'א ליכטיגער קאפ', היתה לו בהירות והבנה מופלאה. אני זוכר שבהלוויה שלו התבטא עליו מרן הגר"מ פיינשטיין בהערכה רבה ואמר שבבקיאות אולי יש יותר גדולים מרבי שלמה, אבל בללמוד גמרא לאמיתה של תורה הוא היה יחיד הדור! אני עצמי שמעתי זאת במו אוזני מפיו של רבי משה פיינשטיין.

בכל אופן, רבי יוסף לויתן למד אחרי פטירת רבי שלמה, את הסוגיא של 'קידושין' שלא נמסרו לביאה' במסכת קידושין, והיתה לו שם שאלה עצומה, אני לא זוכר מה היתה הקושיא, אבל הוא התחבט בה מאוד ועיין עוד ועוד ולא מצאה מנוח לתמיהתו.

זה היה ביום חמישי אחר הצהרים, בלילה הוא חזר על הגמרא שוב על כל הסוגיא וניסה להבין ולא הצליח לפתור את הקושיא. בערב שבת הוא הגיע ללמוד לפני התפילה, והתייגע בסוגיא בניסיון להבין אותה, ללא הצלחה.

איפה ר' משה יחזקאל?

אחרי התפילה בליל שבת הוא חזר שוב על הסוגיא, למד את הגמרא עם הראשונים, ואין לו שום תירוץ, אבל הוא לא התייאש. בשבת

זה דבר שיכולים לזכות לו רק על ידי שמקושרים כאן בעולם הזה לאדם גדול, בקשר בל ינתק, קשר שנמשך גם אחר פטירתו של הרבי.

אי אפשר ללמוד ארבע שעות ברצף?

הוא אשר דיברנו, כדי לזכות לתורה, יש רק דרך אחת: על ידי שקידת התורה. לא הכישרון הוא זה שמאפשר לזכות בתורה, בוודאי מי שהוא בעל כישרון וגם שקדן, אשריו ואשרי חלקו, אבל יסוד היסודות זה השקדנות, לא שום דבר אחר. לילדים בחיידר צריכים לעשות הפסקה כל שעה ושעה וחצי לתת להם רבע שעה או עשרים דקות לחשק, אבל בחורים לא צריכים הפסקות. מה, אי אפשר ללמוד ארבע או ארבע וחצי שעות ברצף? מדברים כאן על תלמידי חכמים!

אמר תלמיד חכם מירושלים שהוא זוכר שרבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל, היתה לו קביעות ללמוד עם הגאון רבי יעקב רוזנטל זצ"ל מדי יום מהשעה שמונה בבוקר ועד השעה שתיים בצהרים. במשך שנים ארוכות הם למדו יום יום בשעות האלו, ושום דבר לא הזיז אותם מהקביעות. אפילו בפורים, הם לא ויתרו על הלימוד והיו מתיישרים בשעה שמונה אחרי התפילה ולומדים עד השעה שתיים ברצף ללא הפוגה!

פלא שהם התעלו וזכו להגיע למדרגות כאלו?

להתעלות מתעלים רק מהתמדה ומשקידה. זהו היסוד של השטייגן, להתאמץ, לשקוד, להתמיד. את הכישרונות הקב"ה כבר משלים לפי הצורך. לכן צריך כל אחד להשקיע במה שחשוב, לשקוד על תלמודו, על כל הכח, ובעז"ה להתעלות מעלה מעלה.

המשך מעמוד 2 | רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע"א

והוסיף הרה"ק רבי שלומק'ע ואמר: 'לא שווה כל חומרה בעולם, אם היא באה על חשבון של פגיעה או בושה וצער ליהודי אחר, שהיא איסור דאורייתא. מוטב שלא להחמיר כלל אף במצות בפסח, אם הם באות על חשבון צער ופגיעה במשהו או בכל אדם אחר. אם מחפש הנך זהירויות והנהגות, תתמקד בשמירת עיניים ושמירת הפה, שהם עיקר שכרו של יהודי לעתיד לבוא', זו היתה תשובת הרה"ק רבי שלומק'ע לבנו הרה"ק רבי גדליה משה, ומיד לאחר מכן נסגר השידוך למזל טוב.

לברכה ולא לקללה

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר ה'אור אברהם' זצוק"ל: סמוך למושבו של רבינו היה דר מסכן ואומלל קשה-יום, והיה מבקר בתמידות בבית רבינו, ורבינו היה מחזקו ומעודדו, פעם נכנס אל רבינו ושפך לפניו מר לבו, שכמה אנשים מציקים לו תוך שהוא מקללם בקללות נמרצות. אמר לו רבינו: 'למה לך לקלל אחרים? יותר טוב תברך את עצמך ואז במילא יסתלקו אויביך'.

עוד סיפר הרבי זצ"ל: כששהה רבינו בעיני תחת מסך הברזל בסיביר, והגיע ימי הסליחות, היה תר ומחפש שופר מהודר לימים הנוראים, אך לא השיג בשום פנים ואופן. כך הסתובב רבינו בקור העז, עד לבסוף השיג שופר בדמים מרובים. שמח שמחה גדולה על כך שיוכל לקיים מצוות שופר בהידור.

ברם בהגיע יום הדין פחד לתקוע בשופר, שהיה בכך פיקוח נפש ממש, כי אם החיילים הרשעים היו שומעים את קול התקיעות היו עושים בהם שפטים. גם אחר הצהרים של יום ראש השנה כשכל האסירים יצאו לטיולם היומי, עדיין פחד רבינו לתקוע, הוא היה ממלמל את התפילות בע"פ בלחש, והתפלל גם שיזכה לתקוע בשופר עוד לפני השקיעה בעוד היום גדול, לאחר מסירות נפש של השגת שופר בדמים מרובים תרתי משמע.

בחסדי השי"ת מיד שסיים תפילתו נתעורר קטטה בין החיילים עם צווחות ושריקות בקולי קולות, מיהר רבינו והוציא את השופר וברוב שמחתו ותקע שלושים קולות.

משראה רבינו שהלה מתנגד אף הוא לחתימה, ניגש למפקד ואמר לו הוא רוצה לחתום עבור היהודי.

לשאלתו מדוע בשבילו אינו מוכן לחתום ואילו בשביל חברו מוכן הוא לחלל את השבת ענה, כי הוא עדיין יכול להישאר כאן ויש בכוחו לסבול, אך חברו אין בכוחו לסבול, ויש בזה משום פיקוח נפש לכן מותר לו לחתום ורוצה לחתום עבורו.

משראה המפקד את נחישותו להציל את חברו הדבר מצא חן בעיניו והחליט לשחרר את שניהם ללא חילול שבת.

מה רבה היה שמחתו של רבינו לא רק על עצם השחרור, אלא כך שהוא וחברו לא הוצרכו לחלל את השבת..."

השאלות שישאלו

אבדל"ח כששהינו בקודש פנימה ביוניון סיטי בארה"ב, במעונו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-זויעהיל זצוק"ל לשמוע מנועם שיחו, הביע את קורת רוחו מהמאמר שנכתב על דודו הרב החסיד הישיש רבי שלמה פרישטיק זצ"ל, בו הובא סיפור ממזרי זקני הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל, ששמע מחותנו הגה"ח רבי שמעון הלל שלזינגר זצ"ל, מקורבו ונאמנו של הרה"ק רבי שלומק'ע מזויעהיל זי"ע:

טרם שסגרו את השידוך של רבי שלמה פרישטיק עם בת הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל, בירר על הנהגתו של החתן, שהוריו היו מחשובי חסידי אלכסנדר בפולין, והגיע ללמוד בישיבת נובהרדוק, ונודע לו כי בפסח חבריו בישיבה אוכלים 'מצות מכונה'.

הרה"ק רבי גדליה משה ניגש אל אביו הרה"ק רבי שלומק'ע זוועהיל'ער זי"ע וסיפר לו על כך.

מששמע על כך הרה"ק רבי שלומק'ע פנה ואמר לו: 'בגמרא בשבת וגמרא סנהדרין מובאים השאלות ששואלים בבית דין של מעלה כשמכניסים אדם לדין, ולא שואלים אותו אם אכל 'מצות-יד' או 'מצות-מכונה'.

יש עוד שתי שאלות עיקריות נוספות שישאלו: אחת, האם שמרת את עניך מלהסתכל בראיות אסורות? והשניה, האם נזהרת לבל תפגע ח"ו ביהודי? אלו השאלות שישאלו אותך, יותר מאשר ישאלו האם 'שמרת' את המצות!..."

491

יום לסיום הש"ס הגדול

הצטרף עכשיו לרבבות הלומדים

המתחילים ביום שלישי כ"ד טבת תשפ"ו בלימוד

מסכת מנחות

ב'דף היומי'

ובסיום הש"ס הקרוב תרגיש 'מחותן'
יחד עם כל המסיימים

הזדמנות מיוחדת

להצטרף למקבלי המלגות בתכנית 'קנין תורה'
המלגה החודשית המרבית 400 ש"ח

המבחן הראשון

יתקיים אי"ה ביום שישי י"ט שבט, פרשת יתרו
על הדפים מנחות ב. - כב:

רשימת מוקדי הבחינה מופיעים בכל עמדות 'נדרים פלוס'

שמעתי לאחרונה מרבי שמעון גלאי שליט"א שאנשים שואלים אותו איך אפשר להיות שמח כל הזמן. כל כך הרבה דברים לא מסתדרים בחיים ויש דאגות וישנן נסיבות קשות. הוא השיב להם בשפה פשוטה, שווה לכל נפש

הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א, בספרו 'לעשות רצונך' על האמונה הפשוטה שבה צריך כל יהודי לחיות יום ויום ושעה שעה

"למען תדע בייאין כה' אלוֹקינו" (שמות ח', ו')

ברחובות שיש הקדוש ברוך הוא. שבזמנו עולם חי וקיים". התפלל הרב וולבה: וכי זה מה שיש לתקן? מישהו לא יודע שיש ריבוננו של עולם? מישהו לא מאמין בקדוש ברוך הוא? אמר לו רבי יחזקאל: "אינך יודע עד כמה זה נחוץ! אנשים רבים אינם מרגישים וחיים עם זה שיש ריבוננו של עולם".

רבי יעקב אשר פלדמן זצ"ל סיפר שרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר לו פעם ביטוי כזה: "כולם חושבים שגדלותו של רבו רבי חיים מבריסק זצ"ל, גאון ישראל, היתה בתורה, אבל באמת גדלות האמת שלו היתה שעשרים וארבע שעות ביממה הוא חי עם הקדוש ברוך הוא!"...

לא מאמין, יודע!

רבי שניאור קוטלר זצ"ל סיפר שרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר לו על עצמו כמסיח לפי תומו: "אני אינני מאמין בקדוש ברוך הוא; אני יודע את הקדוש ברוך הוא!". כלומר, שהאמונה שלו כה עמוקה שמרגיש כבר שהיא כמו ידיעה בדבר מוחש וקיים. בזקנותו, לאחר שעבר ניתוח לב, יצא רבי יחזקאל להתאושש כמה שבועות בפנסיון 'רייך' בשכונת בית הכרם בירושלים. כשהגיע אחד מתלמידיו לבקר החלו עיניו זולגות דמעות. "ראה", אמר לו רבי יחזקאל בכאב, "הרמב"ם כותב שמי שדבוק בקדוש ברוך הוא לא יכול לקרות לו שום פגע בעולם. אם כן איך הגעתי הלום למצב שמצריך ניתוח? בהכרח שהיה לי הסח דעת, ועל דא קא בכינא..." מעשה שאירע בישיבת סלבודקה, בעת שהתלמידים עברו בלי

רבי שמעון דוד פינקוס זצ"ל, רבה של הקהילה התורנית באופקים, אָתְגַר פעם בשיחה את שומעי-לקחו: "תאמרו לי: מהי 'יהדות'? מהו המרכיב המרכזי שמגדיר את כל הפרטים של חיים יהודיים?".

השומעים כמובן לא חשבו על כך בעבר, והרב פינקוס הסביר כך: אם תשאל גוי האם הוא מאמין שהשם יתברך ברא את העולם, יתכן מאוד שהוא ישיב בחיוב. אם מצד חינוכו, ואם מפני שהגיע למסקנה הזו בעצמו. אבל יחד עם זאת, קרוב לוודאי שהאמונה שלו נעצרת במחשבה שהבורא נמצא למעלה בשמים מתעסק בשלו והוא, הגוי, בשלו. לדידו, אין יחס הדוק בין הבורא לנבראים.

אצלנו זה נקרא "השגחה פרטית"; אמונה שכל מה שקורה איתנו מושגח ומנוהל מלמעלה! לצערנו, יש יהודים שאמונתם דומה לאמונת הגוי. בידיעה, כל אחד יאמר, וגם ידע לצטט, שהקדוש ברוך הוא שולט בכל ומניע את הכל, אך המעשים ועודף ההשתדלות מעידים כי אין זו אמונה בעמקי הלב.

'יהדות' משמעותה: חיים שלמים בתודעה שהקדוש ברוך הוא נוכח ורואה ומנווט הכל. ומכאן נובעים כל יתר הפרטים ביהדות, כמו יראת העונש, קיום מצוות וכל היתר.

אמונה שאינה שלמה

הסבא, רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל, היה אומר שמי שיש לו אמונה ב'ידיעה' בלבד אך זו אינה משפיעה על חיי היום-יום שלו - אינו יכול לומר 'אני מאמין באמונה שלמה'. אמונה שלמה מחייבת הכרה עמוקה מאוד בהשגחת הבורא יתברך על עולמו ובהיותו מעורב בכל דבר שקורה איתנו.

ההכרה הזו משליכה על מאות פרטים במהלך היום. נהג מכונית מוחכה ברמזור, הרמזור מאיר בירוק, אך האדם שנוהג ברכב שלפניו עסוק בשיחת טלפון. עד שהוא שם לב, התחלף הרמזור. מה מרגיש הנהג שמאחוריו? "בגלל" הרכב הקודם, אני תקוע פה... המילה הזו, "בגלל", היא טעות! הנהג התנהג כך מפני שה' יתברך רצה לעכב אותנו ברגע נוסף!

המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל היה מספר תמיד שבהזדמנות כלשהי שאל את המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מה מוטל עליו לעשות; דבר שיועיל לציבור? אמר לו רבי יחזקאל: "לך תכריז

שבת לפני ה'סבא מסלבודקה' זצ"ל לברך ולהתברך בברכת השבת. פתאום עצר ה'סבא' את אחד התלמידים ושאלו: "האם הינך מרגיש שהקדוש ברוך הוא דואג לך?". הבחור לא הבין לאן ה'סבא' חותר - וה'סבא' המשיך ואמר: "הרי אם הקדוש ברוך הוא חס ושלום יסיח עצמו לרגע אחד ממך מיד אתה נהפך לעפר ואפר!"...

מספרים על בנו ראש ישיבת מיר, רבי אלעזר יהודה פינקל זצ"ל, שעלה במדרגות הישיבה ולפתע איבד את שיווי משקלו, התנוודד לאחור וכמעט שנפל - אם לא שהיה בחור מאחוריו שהחזיקו בשתי ידיו ומנעו את הנפילה. והיה ניכר על הבחור שהרגיש טוב מהצלחתו למנוע את נפילתו של ראש הישיבה. רבי אליעזר יהודה שהרגיש בכך אמר לו: "דע לך שגם לולא שהיית מאחורי לא הייתי נופל. מאיפה אני יודע את זאת? כי לא נפלת! ואם הקדוש ברוך הוא היה גוזר עלי ליפול, גם אם היית עומד מאחורי זה לא היה עוזר והיית נופל!"...

אין טעויות

העילוי והגאון המפורסם רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל נסע פעם עם מלווה ברכבת ביום ששי ודברו בלימוד ולא שמו לב שהחמיצו את התחנה בה היו אמורים לרדת. המלווה אמר לרבי מרדכי: "אוי, טעות שלא ירדנו בתחנה המתאימה", לפי שהיו מוכרחים לעשות את השבת במקום זה. הגיב רבי מרדכי מיד: "אצל יהודי אין טעות, הכל בהשגחה פרטית. רק עבירה היא טעות". ירדו בתחנה הבאה והגיעו לבית של יהודי והתברר שזה היה יום שמיני ללידת תינוק והמוהל לא הגיע, והם שידעו למול ערכו ברית בזמנו ובעתו.

יש רשימה שכתב מרן הגרא"מ שך זצ"ל לעצמו בתקופת היותו אברך צעיר בסלוצק, והתפרסם בספר תולדותיו שיצא לאור בשנים האחרונות. הוא כותב בלשון פשוטה, נוגעת בלב: "האדם אף פעם לא לבדו, אפילו שיהיה בחדרי חדרים יכול להרגיש שהוא עם הבורא בפועל ובמציאות ממש, והוא בעצם מה שהוא חי ומתנועע, דהרי כשמרים ידו, מי מרים ידו? זה רק הרוחניות שבו, ומי זה הרוחניות שבו? זהו ה"חלק אלוק ממעל". אם כן הרי הוא יכול להרגיש בפועל ממש את הבורא עולם בעצם מה שהוא חי. וזהו דבר עמוק למתבונן וחיזוק גדול לאמונה".

להתבונן בחסדי השם

כל אדם מוקף באין-ספור חסדים שעושה אתו הקדוש ברוך הוא מדי רגע. מי שירגיל את עצמו להתבונן בכך כמה פעמים ביום, בלי ספק יעמיק את האמונה בליבו.

בספרו הנפלא 'חיי עולם' מאריך הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל בתיאור פרטים פשוטים כמה מטיב השם יתברך עם כל הנבראים בקיום גופם. אלו ניסים ונפלאות שנעשים עמנו מדי רגע, אלא שהתרגלנו... כמה צריכים להודות בעקבות מחשבה על החיים שניתנים לנו כל בוקר. כמה צריך להיות בשמחה על כך.

רבי נתן צבי פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר, סיפר באחת השיחות בישיבה שבאה אליו אלמנה שנתרה בודדה לאחר פטירת בעלה.

היא גידלה את ילדיה לבד, בקושי ובמאמצים מרובים, בעוד אחד מבני המשפחה חולה. היא שאלה את ראש הישיבה איך היא יכולה להקל על שעותיה הקשות, ובפרט כשמתעוררות בעיות בחינוך הילדים ובעלה איננו בכדי לעזור לה בשעות אלו. רבי נתן צבי הצייע שתפנה לעצמה כמה דקות בכל יום לרשום לעצמה את כל הדברים המשמחים שהקדוש ברוך הוא עשה איתה במשך אותו היום. הרי לכל אדם יש השגחה פרטית בכל יום ויום, אלא שאינו רואה את חסדי השם אתו בכל עת בגלל הקשיים והטרדות והבעיות האחרות שמקיפות אותו. אך אם היא תקדיש לזה זמן, תיווכח לראות שיש לה אב הרחמן ששומר ודאג לכל מחסורה, ותתעודד מכך.

לאחר תקופה באה האשה לרבי נתן צבי והודתה לו על העצה המיוחדת שנתן לה. היא אמרה שהעצה הועילה לה מאד ועל ידי הרשימה היא התעוררה להתבונן ואחר-כך להרגיש שהקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו וחסדיו לאין שיעור לא נוטש אותה אף פעם. וההרגשה הזו האירה לה גם בשעות הקשות.

לא חייב לך

שמעתי לאחרונה מרבי שמעון גלאי שליט"א שאנשים שואלים אותו איך אפשר להיות שמח כל הזמן. כל כך הרבה דברים לא מסתדרים בחיים ויש דאגות וישנן נסיבות קשות. הוא השיב להם בשפה פשוטה, שווה לכל נפש:

"אני קמתי בבוקר, הקדוש ברוך הוא חייב להעיר אותי? הוא לא חייב לי כלום! הוא נותן לי ללכת על הרגליים, חושבים שללכת זה ללחוץ על הכפתור... אך אצלי זה לא כך, אני שכבתי לפני חצי יובל שנים ב'בית לוינשטיין' במשך חודשיים וחצי לאחר תאונת דרכים קשה שעברתי, ולאחר תקופת שיקום לא פשוטה נאלצו ללמד אותי ללכת כמו שמלמדים ילד קטן. לימדו אותנו לעלות מדרגות, איך להתקדם וללכת, והיום ברוך השם אני הולך על הרגליים ברוך השם ורוקד בחתונות של ילדי ונכדי... אחרי כל אלו אפשר לא להיות שמחים!?"...

שמעתי לא מזמן מנכדו של ראש הישיבה רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, שסבו סיפר שכשהלך פעם לבקר את אמו היה צריך לעבור במקום שיש שם מדרגות שאפשר ליפול מהן. אחרי כל מדרגה ומדרגה שירד ולא נפל, הודה להקדוש ברוך הוא.

אנחנו אומרים בכל יום: "ואתה מחיה את כולם ובידך לגדל ולחזק לכל". מי שנעצר ומתבונן רק במילים הללו - יכול להביא מהפכה לחייו.

כוונה בברכות

חז"ל סוללים לנו דרך לבניית קשר עם הקדוש ברוך הוא על-ידי מאה ברכות (מנחות מג:): "תניא היה רבי מאיר אומר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. שנאמר: 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך [פי אם ליראה את ד' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולא יאהבה אתו ולעבד את ד' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך]'. רש"י מסביר שהמילה 'מה' נדרשת 'מאה'. כדי להגיע ליראה ואהבה ועבודת ה' בכל הלב

הרעים החפץ חיים בקולו על האבא ואמר: אתה השלכת מהבן שלך את כוח ההשפעה של גדולי ישראל, בבית לא נכנעתם לדעת גדולי ישראל, את ההוראות שלהם סיננתם לפי מה שנוח לכם, איבדת בידיים את הכוח שלי להשפיע על בנך, כעת עליך לישא בתוצאות החמורות!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר', על חובת הצינות והאמונה בדברי חכמי התורה

"ואיך ישמעני פרעה" (שמות ו', י"ב)

יהודי הגיע למרן ה'חפץ חיים' עם בנו, ממרר בכי, הוא מנסה לשכנע את בנו לבל יתבולל בין האומות חלילה וזה לא הולך, הבן לא מבין את חומרת העניין. הוא מבקש מהכהן הגדול, שידבר אל ליבו שלא יכרות את עצמו מכרם בית ישראל.

רבינו החפץ חיים הסתגר עם הבחור במשך שעה ארוכה והדברים נפלו לאוזניים ערלות, הבחור בשום פנים ואופן לא הסכים לקבל את דבריו, קרא החפץ חיים לאבא וסיפר לו: מגיפה השתוללה ברחבי אירופה ופגעה בעיקר בילדים קטנים, והנה אדם אחד מצא נוסחה מיוחדת ובה תרופה למגיפה, הוא החל לחסן את ילדי עירו וזה פעל נפלא, ישב הממציא והכין בקבוקונים רבים ובהם שיקויי אותה תרופה שיוכל להזריק לכמה שיותר ילדים, וכך הוא הודיע לעיר הקרובה שבעוד מספר ימים יגיע למקום ויחסן את כל הילדים הפגועים.

בדרכו לאחת העיירות עבר ביער שם התנפלו עליו קבוצת שודדים ורוקנו את כל מה שהיה לו, נפל האיש לרגלי ראש השודדים באומרו שעיקר מה שנטלו זה חיסונים, אין להם מה לעשות עם זה, וילדים רבים זקוקים לתרופה הזאת, אבל שודדים כמו שודדים אם כבר נפל טרף לידם הם מרוקנים אותו ולא מחזירים כלום.

ואמנם לאחר מעשה כשהחלו השודדים לבדוק מה השלל אתו הם יצאו וגילו מאות בקבוקונים עם נוזלים, הבינו שאין להם מה לעשות עם זה, והשליכו הכל לנהר.

גרמת לעצמך

הגיע האדם לעיירה שם המתינו לו הורים רבים עם ילדיהם כדי לקבל את החיסון הנפלא, אבל הוא הגיע בידיים ריקות, והנה הוא מזהה שבין העומדים עם ילדים עומד אותו ראש השודדים, הוא קורא לו, רואה את מצבו העגום של ילדו, ומטיח בפניו: הילד הזה יכול היה לקבל כאן את התרופה ולהינצל ממוות, אבל אתה בידיים שלך זרקת את חיי הבן שלך לנהר.

הרעים החפץ חיים את קולו על האבא ואמר: אתה השלכת מהבן שלך את כוח ההשפעה של גדולי ישראל, בבית לא נכנעתם לדעת

גדולי ישראל, את ההוראות שלהם סיננתם לפי מה שנוח לכם, איבדת בידיים את הכוח שלי להשפיע על בנך, כעת עליך לישא בתוצאות החמורות!

בספר "אורחות יושר" בפרק 'רוח הקודש' דן רבינו מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל מהו כוח החכמים שברכתם ועצתם מתקיימת, ומאיך פעמים רואים שאינה מתקיימת, וכמה מהלכים מבוארים שם בפרק. באחד מההלכים אומר רבי חיים:

"ויש לפעמים שהברכות והעצות מתקיימות בזכות השואל, שמאמין באמונה שלמה שמילת החכם מתקיימת, בזכות זה באמת מתקיים, ואם לא היה מאמין בזה בלב שלם באמת לא היו מתקיימים בו, ודבר זה מתחלף לפי השואל, ודבר זה ראינו כמה פעמים אצל גדולי ישראל, וירא שמים שסומך כל דבר על החכם ושומע לו לכל אשר יאמר, יש לו הסייעתא דשמיא שנותנים לחכם בפיו מה לומר לו ועצותיו מצליחין בדרך כלל..."

התביעה הגדולה

הנה הגמרא (סוטה מז ע"א) מביאה כמה טעמים מדוע אלישע דחה את גחזי בשתי ידיו, אחד הטעמים כתוב בגמ' "ואיכא דאמרי רבנן דחה מקמיה". עם זאת, לא מבואר שם בגמרא באיזה אופן היה מרחיק את התלמידים מאלישע. אבל דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחד, בירושלמי (סנהדרין פ"י ה"ב) כתוב

מערכות גדולות

היהדות החרדית עוברת כבר שנים מערכות, להגן על קיום התורה בכלל ישראל. כאן בארץ אנו לדאבוננו עוברים גלות בתוך אחינו בני ישראל, נאלצים להיאבק על קיומנו בבתי המדרשות, עניינים אלו הם ענייני הציבור וענייני הציבור שייכים לגדולי הדור, הם ורק הם יכולים להכריע ולנווט את הספינה המטרפת בים הגועש, וכשהם מנווטים את הספינה יש לה את הכוח להגיע לחוף מבטחים.

ואם אנו שואלים הלא הקב"ה שלח לנו גדולי עולם, אלו שעמלם יומם וליל בתורה ובעבודת ה' וכל מגמת חייהם היא לדעת את ה', נושאים בעול את בני התורה ודאגתם לשלומם ולשלימות תורתם אין לה מגבלות של זמן וכוח. והשאלה מדוע עדין אותם מקטרגים עומדים לרועץ וברגל גסה דורסים את כל היקר והקדוש?

ע"פ האמור המכוון הוא למקום אחד בלבד, אם לוחות המודעות מלאים במודעות ענק בהם מביעים דעות כאלו שמשנתם נקנתה בשעה ביום... והם נמרחים בראש חוצות ויש שמושפעים מהתעמולה הזאת ונחלשים בדביקותם ובאמנות החכמים שלהם, בזה הם מכחישים את כוחם של גדולי ישראל.

נפתרו הבעיות?

שמעתי מהגאון רבי יחיאל נוביק שליט"א את ששמע מאביו הגאון רבי עזרא זצ"ל, יהודי נכנס למרן החזון איש בדבר עניין שמבחינתו היה נשגב מאוד לתיקון עניין מענייני היהדות, הוא ביקש מהחזון איש שיוציא על כך מכתב, והחזון איש לא מצא לנכון לעשות זאת.

אגב אורחא נזכיר כי לפני מספר שנים בהם התעורר על הפיאות שהגיעו כולם מהודו והיה בהם חשש של תקרובת עבודה זרה. מרן הגרי"ש אלישיב הוביל אז את המערכה להוציא את הפאות הללו מכל הבתים, והיה רעש גדול מאוד, המערכה של גדולי ישראל הצליחה מאוד, וכל הנשים הסירו את הפאות מראשם והחליפו זאת במטפחות.

כשישבו בעניין רבנים וביניהם גם אברכים שעמדו בראש המערכת המעשית, לאור ההצלחה פנה אחד האברכים למרן הגרי"ש ואמר שכדאי אולי לנצל את ההזדמנות ולעורר על פריצות גדולה שחדרה למחננו, שנשים משוחחות בפלאפונים ברחובות ובאוטובוסים, הן מדברות בקולי קולות וזה היפך הצניעות... הנוכחים בחדר הנהנו בראשם לאות הסכמה, זה באמת לא צנוע וזה הזדמנות נאותה שהציבור נשמע כולו לגדולי ישראל...

מרן הגרי"ש הרים את ראשו ושאל: "עד לנושא הזה נפטרו כל הבעיות ביהדות החרדית?!!..."

תכתוב בעצמך

נחזור למעשה עם החזון איש: יהודי זה חזר על בקשתו שוב ושוב, והדגיש בפני מרן החזון איש את חשיבות העניין. החזון איש אמר לו אכן הנושא חשוב מאוד, אם כן תוציא אתה מכתב ותפרסם זאת. ענה היהודי שאין לו השפעה כמו זו של החזון איש - אמר לו החזון איש אולי לא תהיה לך השפעה על עשרת אלפים איש, אבל זה כן

שבשעה שהיה אלישע דורש ברבים היה גחזי יושב בחוץ, ומשראו התלמידים שגחזי בחוץ אף הם לא נכנסו.

בפשטות עיקר התביעה היא על עצם זה שלא רק שהוא לא למד תורה מרבו, עוד גרם שתלמידים אחרים גם לא ישמעו תורה מפי הנביא.

אמנם בעיונים לספר אורחות יושר' מאיר את הדבר, בכך שגחזי גרם לתלמידים שלא שמעו דבריו של הנביא החלישו את כוחו ולא יכל להשפיע דיו על בני דורו.

מרן הגר"ח שמואלביץ זי"ע מבאר את הפרק בנביא (שופטים יא) בו מסופר שזקני גלעד שלחו לבקש מיפתח שיעמוד בראש המלחמה להילחם בבני עמון, הפסוק אומר "ויאמר יפתח אל זקני גלעד אם משיבים אתם אותי להילחם בבני עמון ונתן ה' אותם לפני אנכי אהיה לכם לראש".

יש כאן לכאורה תמיהה מה מסופר כאן שיפתח כבוד ושררה בפיו? ולאחר מכן מה כתוב? "וילך יפתח עם זקני גלעד, וישמו העם אותו עליהם לראש ולקצין, וידבר יפתח את כל דבריו לפני ה' במצפה" - כלומר הוא חזר על אותם דברים שאמר לזקני גלעד ואמרם שוב לפני ה', מה הוא אמר להקב"ה שהוא דורש כבוד ויוקרה? בוודאי שלא!

אומר רבי חיים שמואלביץ, כך אמר יפתח, אם מאמינים אתם בי וראש שבטי ישראל אני בעיניכם יש בי את הכוח לנצח ולהכות את בני עמון, אבל אם אין אני אלא הדיוס ואינכם צריכים אותי אלא לפי שעה להילחם בבני עמון, ואח"כ להחזיר אותי להסתובב עם כל אותם ריקים ופוחזים הסובבים אותי, כי אז לא אוכל לעשות מאומה לבני עמון כי הם רבים וחזקים ממני.

קל וחומר

דבר זה נלמד מפרשתנו: "בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו: וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים" אומרים חז"ל שזה אחד מעשרה ק"ו שבתורה (ב"ר פ' ל"ב).

משה רבינו נושא קל וחומר, אם בני ישראל לא שמעו אלי, איך ישמעני פרעה והוא מוסיף נימוק והלא אני ערל שפתים. וכל מי שיש קולמוס בידו תמה על 'קל וחומר' זה, הלא בני ישראל שלא שמעו לדברי משה היתה לזה סיבה כמבואר בתוה"ק: "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה" (שם ט') סיבה זו אינה שייכת לגבי פרעה?

ביאורים רבים נאמרו בדבר, אמנם השפת אמת' מייסד יסוד נפלא: "כח המנהיג תלוי בשמיעת העם אליו" למעשה עצם נוכחותו של משה בארמונו של פרעה אמורה להשפיע על פרעה השפעה עצומה, אבל כוחו של המנהיג להשפיע תלוי עד כמה המונהגים על ידו שומעים לו, אם החוסים תחת הנהגתו אינם שומעים לו תש כוחו כביכול ואינו יכול להשפיע בחוץ.

אומר משה רבינו להקב"ה כיון שהן בני ישראל שמונית על ידך להנהיגם אינם שומעים אלי, מנין לי הכח להשפיע על פרעה?!

ישפיע על חמשת אלפים איש, ענה היהודי גם על חמשת אלפים אין לי השפעה, אמר לו החזו"א ואם תשפיע על אלף איש זה המון, למה שלא תוציא מכתב? אמר לו היהודי גם על אלף איש אין למכתב שלי השפעה, אמר לו החזו"א איש, כפי איך שאתם מבינים את חשיבות העניין אפילו אם יהודי אחד יושפע זה עניין גדול. ענה היהודי: אינני יודע אם מכתב שלי ישפיע אפילו על אדם אחד!

אמר לו החזו"א איש: "אתה אומר שאפילו אדם אחד לא יושפע מדבריך, האם אני צריך להיות הטיפש היחיד שמושפע מדבריך?!!!"

לא תסור

כן, כך נראים בדיוק הדברים, אלו אשר יופיעו ברבים להביע דעתם לא יהיה אדם אחד שישמע לדעתם, והם רוצים שגדולי ישראל עיני העדה אשר נושאים את משא העם בכוח תבונת תורתם ישמעו את דעתם וכריעו בדברים העומדים ברומם של עולם על פי דעתם!

חז"ל הקדושים בבואם להחדיר את הציווי לשמוע בקול חכמים, "למדו מהפסוק לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים יז יא) "אפילו מראים בעיניך על שמאל שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל שמע להם" (ספרי שופטים פסקא י"א).

רבותינו עמדו על כך, אם תורתנו הקדושה רצתה לחזק אצלנו את גודל החיוב לשמוע בקול חכמים עד כדי כך שגם אם יאמרו היפך המציאות צריך לשמוע להם - מדוע נקטו בדווקא דוגמא זו של 'ימין' שהוא 'שמאל'? מדוע לא אמרו 'חושך' שהוא 'אור' ו'אור' שהוא 'חושך' למשל?!

מרחן הגאון רבי איסר זלמן מלצר ז"ע ביאר בטוב טעם: ראובן צועד ברחוב ומולו מגיע שמעון, פונה אליו ושואל איך מגיעים לרחוב

פלוגי, ראובן מפרט לו, לך ישר עד לרחוב השני, פנה ימינה, ברחוב הראשון שמאלה, ושוב לאחר הכר פנה ימינה, אתה צועד עם הכביש קילומטר ומסתובב שמאלה לאחר חמש מאות מטר אתה מגיע ליעד... שמעון מודה לו והולך לדרכו.

לאחר שעתיים פוגש ראובן את שמעון באותה נקודה שבו נתן לו את ההוראות, שמעון ממש לא היה נראה טוב, הוא הסתובב כארי בסגר... איך שראה את ראובן, רץ לעברו והרעים עליו בקולו: 'אינך מתבייש לעשות אותי ללעג וקלס, גם אם הייתי צעיר בן עשרים לא נותנים לאדם לצעוד קילו מטרים לחינם, ובטח לא בגיל המתקדם. למה הטעית אותי הגעתי כמעט לעיר השנייה... ראובן שבאמת הורה לו את הדרך הנכונה אינו מבין, ושואלו כיצד הלכת, ושמעון עונה: בדיוק כפי הוראתך... ראובן מבקש להראות לו, איך ולכן הוא הלך שהגיע כמעט לעיר השנייה, ומה מסתבר? - שהלך בדיוק לצד השני!...

פשוט מאוד, כשהסביר לו ראובן עמד שמעון ופניו אליו כשאמר ימינה אצלו זה שמאל, כשאמר שמאלה אצלו זה ימין... ומכאן ולטעותו החמורה הדבר קרוב מאוד...

אומר רבי איסר זלמן, אתה שומע את הוראתו של הגדול בישראל וכולך תמה, הלא זה בדיוק הפוך, הוא אומר ימין וזה שמאל, תבין, אתה פשוט לא בצד של האדם הגדול! אתה מדבר מהצד של הרצונות, התאוות, המח המעוות של דעת בעלי בתים... הוא הגדול מדבר מתוך מחשבה של תורה, הוא הגדול מדבר מתוך עמל של שנים שלא לסטות מהוראת האמת, נראה לך שזה שמאל כי אתה לא עומד בצד הנכון, תעמוד בצד של התלמיד חכם תראה שזהו הימין!...

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א

זקוקים למאה תזכורות ביום שהקדוש ברוך הוא אדון עולם. בכל ברכה מכריזים "ד' אלוקינו מ-ל-ך-ה-ע-ו-ל-ם".

כשאוכלים לחם, חושבים על עשר מלאכות הנעשות בפת לפני שהיא מונחת לפנינו מוכנה לאכילה, משחזרים שרשרת ענקית של חסדים כדי שאהיה שבע למשך כמה שעות... מניחים עליה עשר אצבעות ומברכים עשר תיבות של ברכת: "המוציא לחם מן הארץ" (ש"ע או"ח קסז, ד). כאשר שותים מים לצימאוננו והגוף בתוך שניות מקבל זריקה של חיים, מברכים בהתלהבות ובהכרת-תודה: "שהכל נהיה בדברו".

רבי חיים ברים זצ"ל סיפר ששמע ממקור נאמן על האדמו"ר בעל ה'דברי חיים' מצאנו זצ"ל, שפעם הגיע אליו יהודי חסידי ממרחקים וכשעבר על יד חדרו של הרבי שמע קולות רמים שעולים מחדרו, והוא נבהל. הסבירו לו שאלו מעשים שבכל יום, שלפני שהרבי מברך 'אשר יצר' הוא מתבונן בחסד השם עימו ולאחר התבוננות זו הברכה יוצאת ממנו בזעקה רמה, עם כל הרמ"ח והשס"ה.

צינור כיבוי אש

רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל דיבר עם אברך מבני הקהילה באופקים

איך להחדיר אמונה בילדיו. הוא אמר לו שאי אפשר למלא פחית שתיה עם צינור של מכבי האש... צריך לטפטף באופן מדוד, אך עקבי, עד שהפחית מתמלאת. צרחות "געוואלד" ו"אין עוד מלבדו" אינן הדרך לטפטף אמונה בלבבות. איך עושים את זה נכון? על יד ברכות. כבר היום תבוא הביתה ותתחיל להגיד ברכה אחר ברכה מילה במילה בקול רם ובהטעמת המילים. הבית יהפוך להיות מבצר של אמונה, בלי אומר וברי דברים.

הרב פינקוס סיפר על עצמו שכשהתחיל להקפיד לכוון באמירת מאה ברכות ביום, השתנו לו החיים לגמרי. אני מרגיש קשר עם השם יתברך, כי אני נפגש איתו מדי רבע שעה. אפשר להפוך על-ידי כך לאדם אחר.

מבני-בית שמעתי שהסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל אמר למישהו עצה טובה לחינוך הילדים, לעשות 'מבצע' כוונה בברכות השחר לכל בני המשפחה. בכל שבוע מתמקדים בברכה אחת מברכות השחר ומסבירים לעצמנו ולילדים מה מונח בה ומברכים אותה בכוונה. הוא היה אומר: "זה מחדיר אמונה ויראת שמים לילדים!"...

(לעשות רצונך, וארא)

והנה כאשר הגיע רבי שמואל אל חצר ביתו, קפץ עליו כלבו של בעל הבית, נשך אותו וקרע את בגדיו. כשיצא בעל הבית אל החצר נחרד עד מאוד והזדרז לסלק את הכלב...

הרבה דרכים למקום להביא על האדם את הטובה שנגזרה עליו, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד!

הרב ישראל ליוש

"ולא שמענו אל משה מקצור רוח ומעבדה קשה" (שמות ו', ט')

מזוודה שהצילה אניה

הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר והבאו הדברים בספר 'שאל אביך ויגדך' על עוד רעה שהפכה לטובה...

ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה, הצליחו יהודים רבים לצאת מהמדינות בהם כבר החלו ניצני שלטון נאצי, והיגרו לאנגליה, שם קיבלו מעמד של זרים.

כאשר המלחמה התעמקה יותר, חששו השלטונות האנגלים שבקרוב הזרים ישנם מרגלים, ועל כן החליטו להגלות את כל הזרים למדינת אוסטרליה הרחוקה, שם שהו עד סוף המלחמה.

באחת האניות הגולות, שמע רב החובל האנגלי שהצבא הגרמני מצליח במלחמה על פני תבוסותיו של הצבא האנגלי, וכפטריוט אנגלי כעס מאוד. בנקמתו זרק לים את כל מזוודות הזרים, וכך נשארנו הנוסעים, ביניהם יהודים רבים, ללא כל חפציהם האישיים. עצב גדול ושררון לב שררו באניה במשך כל ימי ההפלגה.

לאחר שלושים שנה, באחת האוניברסיטאות באנגליה, סיפר פרופסור בהרצאה, שהגרמנים היו בולשים אחר אניות אנגליות בלב ים, והיו מטביעים אותם. פעם אחת אירע שרב החובל באחת האניות האנגליות זרק מזוודות אל לב הים, סיפר הפרופסור, והגרמנים העלו אחת מהן ומצאו בה כתבים בשפה הגרמנית. בעקבות כך הסיקו שמדובר באניה שמסיעה אזרחים גרמנים, ועל כן החליטו שלא להטביע אותה, למרות היותה אניה אנגלית. במקום זאת עקבו אחריה עד שהיא הגיעה לאוסטרליה, ורק לאחר שהנוסעים ירדו והאניה חזרה לאנגליה פוצצו אותה הגרמנים והיא טבעה במצולות.

המשך בעמוד 27

קריאת התורה לעליית לוי, בימי שני וחמישי ושבת במנחה, מסתיימת בפסוק זה. ויש להעיר, איך מסיימים את הקריאה בדבר רע, והרי מובא בספרי הפוסקים שיש לסיים רק בדבר טוב?

כך שאל מו"ר הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, ויישב זאת באופן נפלא על פי דברי חז"ל שקושי השעבוד של בני ישראל במצרים, השלים את מנין השנים וקיצרם. אם כן קוצר הרוח והעבודה הקשה, שאכן כשלעצמם הם דברים רעים, אך הם גרמו לטוב, כי בעבורם קוצרו ימי השעבוד. וכך כותב הגר"א שטעמי המקרא 'קדמא ואזלא' על הפסוק 'וימררו את חייהם בעבודה קשה', באים לרמוז שקושי השעבוד הקדים (קדמא) את ההליכה (אזלא) החוצה ממצרים, אל הגאולה והחרות.

הנשיכות שהפכו לנשיקות

נסתרות ופלאיות דרכי ההשגחה, ופעמים רבות אירועים שנראים קשים ומרים, הפכו לטובים ומושיעים.

הגאון רבי שלמה ברעוודא זצ"ל סיפר שכאשר סיים גדול מהדירי כתבי הגר"א, הגאון רבי שמואל מלצאן זצ"ל לכתוב את אחד מספריו מפירושי הגר"א, הלך לקבל אישור מראש הצנזורה, אשר היה נודע כאיש קשה ושונא תורה, שהקשה מאוד על כל מי שעסק בהוצאת ספרי קודש, והשגת אישור לספר קודש היה כמעט בלתי אפשרי.

והנה כאשר הגיע רבי שמואל אל חצר ביתו, קפץ עליו כלבו של בעל הבית, נשך אותו וקרע את בגדיו. כשיצא בעל הבית אל החצר, לאור צעקותיו וראה את מה שמעולל כלבו, נחרד עד מאוד והזדרז לסלק את הכלב מעל רבי שמואל...

בעל הבית התבייש מאוד מהתנהגותו של הכלב, ושאל מיד את רבי שמואל לשם מה בא לביתו?

"באתי לקבל אישור להדפסת הספר!" - ענה לו רבי שמואל. בלא אומר ודברים, ובלי הרבה בדיקות, מרוב בושה ואי נעימות, חתם מיד הצנזור על האישור המיוחל.

יצא רבי שמואל מהבית שמח וטוב לב, ומיהר לספר לידידיו על זכותו הפלאית של אדוננו הגר"א זי"ע, ועל הסכנה גדולה שהפכה ברצון הי"ת לישועה עצומה.

בעל הבית כמעט והתעלף כשראה מולו את אחד מגדולי האדמו"רים, הרבי נכנס וישב, ובעל הבית אמר לו בהתרגשות "רבי, מה אתם רוצים, כזה כבוד עשיתם לי, מדוע הייתם צריכים לבוא?". "אני מוכן להגיד" נענה הרבי, "אבל בתנאי שאתה מבטיח לי, לא להתווכח איתי ולא לשאול שאלות"

השומע את זעקת אחיו בעת צרתו, תפילתו נשמעת לפני הקב"ה ביתר שאת

הרב מאיר בנימיני

"וגם אני שִׁמְעֵתִי אֶת-נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות ו, ה')

באחד הימים בשבוע בו קראו פרשת וארא נכנס לחדרו של רבינו בעל החתם סופר, אחד מגדולי הסוחרים בעיר ובקש את עזרת הרב. "סוחר גדול אני, אולם כעת נקלעו עסקי לצרות, ומבקש אני ממעלת כבוד הרב שיברך אותי ואצא מן המצר".

"ידוע לי שמצבך קשה" ענה החתם סופר, "אולם עוד יודע אני, שאחיי עני ואביון וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לו עזרה". העשיר הסביר ש"כרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור, אולם אם אצא מן המצר בוודאי שאעזור לו..."

ענהו החתם סופר: בפרשת השבוע נאמר "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל" מה פירוש המלה "וגם", וכי מי עוד שמע את נאקתם? אלא, בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת עול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את אנקת אחיו...

למרות השעבוד, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו בכל יכולתו, ובשכר שמייעה זו שמע גם הקב"ה את אנחתם והושיעם. עזור אף אתה לאחרים ובוודאי יושיעך ה' מכל צרותיך!

מעשה נורא

ושמעתי מפיו של עד נאמן מעשה שהיה לפני כמה שנים עם אחד מגדולי האדמו"רים שליט"א המפורסם בחסידותו וותרנותו, וזהירותו בענייני שמיה"ל ובין אדם לחבירו, באופן שמעורר השתאות. היה זה בעת היותו בחו"ל, כשנסע עם נהגו, ולפתע ביקש שיעצור לו בכתובת מסוימת, הנהג המופתע עצר ורבו ציווה עליו להשאר ברכב, ויצא לפרק זמן קצוב, עד שחזר.

החסיד הסקרן, עשה חקירה ודרישה עד שהגיע לבית בו ביקר האדמו"ר ולא מצא מנוחה לנפשו עד שהצליח לדעת מה חיפש שם הרבי, ואז התברר המעשה הבא.

זמן קצר קודם לכן הגיע לאדמו"ר יהודי שהתדרדר למצב כלכלי נורא ואיום, ובאו מים עד נפש, וישב בבכיה על מצבו, כשהוא עומד לפני נישואי ביתו, וכי הוא זקוק בדחיפות לכ"ה אלפי דולרים, ואין בידו מאומה, הרבי התעניין בעדינות, "והלא יש לכם אח עשיר בחו"ל" אך אז התברר שהאח הנ"ל הסתכסך מסיבה כל שהיא בעבר עם אחיו ומאז אינו מוכן להכיר בו ולשמוע ממנו, ובוודאי לא לסייע בידו.

בלי שאלות

הרבי בירך ואמר שינסה לסייע, ביודעו שבקרוב הוא אמור להגיע לאותה מדינה, וכך באותה שעה בה ביקש מהנהג לעצור, עלה האדמו"ר לבית החסיד ההוא, ונקש בדלת הבית כאחד האדם. בעל הבית, יהודי אמיד במיוחד, כמעט והתעלף כשראה מולו את אחד מגדולי האדמו"רים, הרבי נכנס וישב, ובעל הבית אמר לו בהתרגשות "רבי, מה אתם רוצים, כל מה שתגידו אני יעשה, כזה כבוד עשיתם לי, אני כולי נרגש, מדוע הייתם צריכים לבוא?".

"אני מוכן להגיד" נענה הרבי, "אבל בתנאי שאתה מבטיח לי, לא להתווכח איתי ולא לשאול שאלות"

סקרנותו של האיש עלתה מעלה מעלה והוא אמר "אני מבטיח ומתחייב".

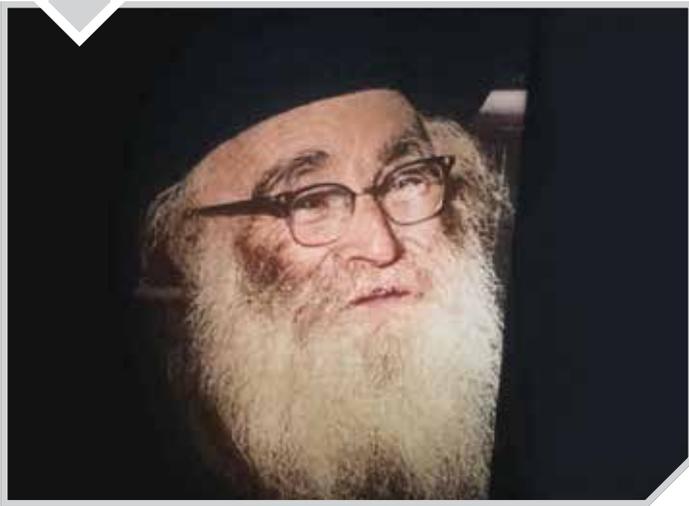
אני מבקש שתכתוב לי המחאה על סך 25 אלף דולר" ענה האדמו"ר, והגביר חייך "עבור זה הרבי הגיע לביתו? מה השאלה אתן מייד" הוא הוציא את פנקס המחאות ושאל "על שם מי לרשום?"

"אל תרשום שום שם" ענה האדמו"ר, אך הגביר הסביר, כי הוא חייב לכתוב שם.

"זכור את הבטחתך" התרה בו הרבי ואמר את השם של אחיו... כשפניו של הגביר מתכרממות והוא מתחיל לזעוק "אבל..." ומשתתק, "הבטחת" חייך האדמו"ר, והוסיף "תחתום בבקשה על המחאה..." וכך, באותו יום, יצא האדמו"ר הנ"ל, מהאח שהתרחק מאחיו, ובידו מתת יד חשובה, שנתנה ללא עוררין...

אחרי זמן קצר ניגש הבחור אריה לויין לרבו ראש הישיבה וביקש ממנו כתב המלצה לישיבת וואלוזין שברצונו לילך ללמוד שם. הדבר היה לפלא גדול, אחרי שזכה לקרבה כה גדולה מרבו, ואף לקביעת חברותא קבועה דבר שזכו לו אך מועטים...

תגובתו של הסבא מסלבודקא לילדים שרדפו אחרי הסיני עם הלבוש המסורתי,
וכיצד הגיב מרנא החפץ חיים לאחר שמאן דהו כייס את ארנקו

הרב בנימין בירנצוויג

”אָמַר אֶל אֶהָרֵן קַח מִטֶּה וְנִטָּה יָדְךָ עַל מִימֵי מִצְרַיִם” (שמות ז', י"ט)

מידת הכרת הטוב רגילים אנו לפרשה, כחובה של נתינת הרגשה טובה למי שגמל לנו טובה. בפרשת השבוע מתגלים לנו צדדים נוספים במידה זו, וכיון שהיא החמורה שבמידות, כפי שאמרו חז"ל (משנת ר"א פ"ז) 'אין לך קשה לפני הקב"ה יותר מכפיות טובה וכו', ועד שאמרו ופסקו חז"ל (תנחומא שמות ה) 'שהכופר בטובתו של חברו סופו לכפור בטובתו של מקום', חובה עלינו להבין גדרה, טעמה ומהותה מכל צדדיה.

בפרשת השבוע אומר ה' אל משה "אמור אל אהרון קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים" ומביא המדרש רבה (שמות פ"ט, י) 'אמר רבי תנחום; למה לא לקו המים על ידי משה? אמר לו הקב"ה, המים ששמרוך כשהושלכת ליאור, אינו בדין שילקו על ידך, אלא ילקו על ידי אהרון אחיך' וכן הוא במכת כינים אמר הקב"ה למשה, 'העפר שהגן עליך כשהרגת את המצרי, אינו בדין שילקה על ידך, אלא אהרון אחיך יכהו'.

דברים נשגבים משכל אנוש?! וכי מה שייך להכיר טובה לדומם שאינו מרגיש בטובה שעשה, ואף אינו מרגיש בהכרת הטובה שניתנת לו?

טובת המקבל

יסוד גדול במהותה של מידת הכרת הטוב, למדים אנו מכאן, שחייב הכרת הטוב הוא לא רק כדי להיטיב עם המיטיב, אלא בעיקר כדי להיטיב עם המקבל. כדי שהוא ירגיש את החובה להודות למי שגמל לו חסד, כך לימדונו חז"ל - שהכרת הטוב היא עצם הידיעה שיש להכיר טובה למיטיב אתך, שהיא יסוד ההכרה בבורא העולם שמייטיב לנו בכל עת ושעה. אי לכך, אין הבדל אם המיטיב הוא חי או דומם, שהרי אם לא יכיר האדם טובה לדומם שהיטיב לו, נפגמה אצלו מידה זו, ויבא לכפור גם בחי המיטיב לו, וסופו ח"ו לכפור גם בטובתו של מקום!

מן הראוי להביא בענין זה את דבריו החדים והחריפים של בעל ה'פחד יצחק' (ראש השנה קונטרס החסד מאמר ג) וז"ל: 'מי שזכה לשמש חכמים אמיתיים, יודע כמה חמורה היתה הקפדתם בענין

הכרת טובה, אדם שהרגישו בטבעו כפיית טובה, כמעט שנעשה בעיניהם למופרך בכלל'.

חברותא עם ר' ברוך בער לעומת ה'סטאנציע'

מסופר על הרה"צ רבי אריה לויין זצ"ל, כשהיה בחור בגיל שש עשרה נכנס לישיבת הלוסק, שבראשה עמד מרן בעל ה'ברכת שמואל' זיע"א. הבחור אריה לויין עלה והתעלה בלימודו, ואחר זמן כבר ידע כל סדר נשים עם רש"י ותוס', כשעמד ראש הישיבה על שקידתו ועמלו של הבחור, ניגש אליו והודיעו כי ברצונו לקבוע אתו סדר לימוד בחברותא את כל מסכת עירובין, כמובן שהתרגשותו לא ידעה גבולות, לזכות ללמוד מסכת כה קשה בחברותא עם גאון הדור רבי ברוך בער?! ואכן מיד הם התחילו בלימוד החברותא, והיה הדבר לשיחה בפי כל.

אלא שאז קרה דבר מופלא! אחרי זמן קצר ניגש הבחור אריה לרבו ראש הישיבה וביקש ממנו כתב המלצה לישיבת וואלוזין שברצונו לילך ללמוד שם. הדבר היה לפלא גדול, אחרי שזכה לקרבה כה גדולה מרבו, ואף לקביעת חברותא קבועה דבר שזכו לו מועטים. מה הביאו לעשות צעד כזה?

לימים אמר הגאון רבי אריה לויין זצ"ל לקרובים אליו, שהדבר ברור לו שמה שסבל כמה וכמה מיני יסורים במשך חייו, היה מחמת הפגיעה שפגע אז ברבו הגדול. שאלוהו מדוע באמת עזב את

"האמת היא", המשיך רבה של פולטוסק ואמר: "אנו לא ידענו להיכן שמרל נעלם. אולם לפתע הבחנו בו כשהוא גורר את עצמו אלינו ולגופו בגדים הגדולים ממידתו, בגדים של איכר גוי"

פנינים ומרגליות מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

"והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים" (שמות ו', ו')

נער צעיר היה זקני הגאון החסיד רבי ישראל יצחק פומרנץ זצ"ל, בנו של הגאון רבי מנחם בנימין פומרנץ הי"ד, ביום ראשון של ראש השנה של שנת ת"ש, כשהחיילים הגרמנים פרצו לתוך עירם 'דלוגושידלו' שבפולין, בה ישב אביו על כיסא הרבנות, והטילו על העיר שלטון נאצי תוקפני.

היה זה ימים ספורים לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה בשלהי שנת תרצ"ט, וכבר בימים הסמוכים לראש השנה זרמו אל תוך העיר פליטים רבים שהגיעו מערים אחרות, מבוהלים ומפחדים מאימת הצורך המבקש להורגם.

הפליטים לא היו מסוגלים לדבר ולתאר את אשר ראו בעיניהם. ובני 'דלוגושידלו' עומדים משתוממים ונדחמים. הם אינם מסוגלים להאמין לשמע אוזניהם.

אך המציאות הייתה יותר חזקה מהכל. מראה הפליטים הפצועים והרעבים, קרועי הבגדים ויחפי הרגליים, סיפרו את הכול ללא מילים. באותם ימים קשים התגלתה עוד יותר דמותו הנעלית והמרוממת של רב העיר, הגאון רבי מנחם בנימין פומרנץ, אשר נחלץ חושים לעזרתם ולרווחתם של בני הקהילה ושל הפליטים הרבים שגדשו אותה, כשעיניו צופיות גם לעבר ערים נוספות משם הגיעו שמועות קשות על פליטים הזקוקים לעזרה.

ברגש רב עורר הרב את שומעי לקחו לדעת כי נדרשת מהם מסירות נפש והקרבה של ממש.

"אם ברצוננו שהקדוש ברוך הוא יעשה עימנו חסד לפנים משורת הדין ויציל אותנו מיד מבקשי רעתינו, עלינו גם לעשות לפנים משורת הדין ויותר מיכלתנו.

להרבות במעשים טובים בגוף ובממון למעלה מכוחותינו, ניתן צדקה לעניים ולפליטים יותר מהאמצעים העומדים לרשותנו, נפתח את דלתות הבתים הקטנים שלנו בפני הפליטים הרבים, ובזכות זאת נזכה למידה כנגד מידה והקדוש ברוך הוא יקרע את רוע גזר דיננו. בזכות הצדקה, סיים הרב, "ייתן לנו ה' יתברך שנה טובה ומתוקה, ונזכה להיכתב בספר החיים, ויאמר לצרות ישראל די".

דברי הרב שיצאו מהלב נכנסו אל הלבבות.

חסד. הרב עצמו כיתת את רגליו בין המאפיות היהודיות של העיר והתרים כיכרות לחם עבור פליטי החרב, ואצל החנוונים קיבל מוצרי יסוד בסיסיים. גם תושבי העיר תרמו בגדים חמים, כרים וכסתות, עבור האומללים שנותרו חסרי כל.

בתושייתו ניהל את מערכת גמילות החסדים בפיקחות רבה. לפי השמועות המבוססות שהגיעו אל הרב על המצב הקשה השורר בערים הסמוכות כלכל הרב את צעדיו בתבונה וחילק את התרומות בין כל אלו שהיו זקוקים להם.

חלק הארי הגיע אל הפליטים שהגיעו לעיר 'דלוגושידלו', אלו שהפכו להיות 'עניי עירך', ואילו החלק האחר נשלח לערים הסמוכות. עגלות עמוסות במזון בסיסי ובגדים טובים עשו את דרכם לערים כמו וישקוב וגוברבה, שם קיבלו נאמניו של הרב את התרומות החיוניות ונתנו אותם לעניים.

ביקורי בית מיוחדים ערך הרב אצל בעלי היכולת של העיר, אלו שהפרוטה הייתה מצויה בכיסם עוד מהימים הטובים, ועורר אותם לפתוח את ליבם ואת ידם. ביקורים אלו הוכתרו בהצלחה ואצל הרב נאספו סכומי כסף גדולים שהיו קודש למען עזרה וסיוע לנצרכים. אפשר היה לומר שהעיר כולה נרתמה לעזור ולסייע. הייתה זו נחמה פורתא עבור הפליטים המסכנים שהגיעו בחוסר כול, ובני 'דלוגושידלו' אימצו אותם באהבה ובאחוה אמיתיים.

אברך בבגדי איכר

באחד מימים טרופים אלו נראתה עגלת איכרים פשוטה קרבה ובאה אל ביתו של הרב. על העגלה ישב יהודי הדור פנים, כובע רבני

מעצמה של חסד

בני 'דלוגושידלו', בניצוחו של הרב, הפכו את עירם למעצמה של

לראשו, יחד עם בני משפחתו.

אם כל יושבי העגלה היו לבושים בגדים יהודיים טיפוסיים הרי שאחד מהם היה יוצא דופן לחלוטין. על פי מראהו היה אברך צעיר, בעל זקן ופאות, אך בגדיו היו כשל איכר גוי מהשורה. לא זו אף זו: בגדיו היו גדולים בהרבה ממידותיו. מכנסיו הענקיים היו קשורים אל מותניו בחבל, חולצתו הייתה תלויה על כתפיו ושרווליה היו מקופלים.

העגלה עשתה את דרכה אל בית הרב, והרב, למרות שבביתו התאכסנו כבר עשרים וחמישה פליטים, יצא בשמחה לקבל את פני האורחים החדשים שזה עתה הגיעו. כאשר הבחין הרב בבאים, הוא מיהר לקראתם בחרדת קודש, תוך שהוא מכריז: "ברוכים הבאים - הרב מפולטוסק ומשפחתו - שלום עליכם ובואכם לשלום!" היה זה הגאון רבי ברוך יצחק יששכר הלוי לוינטל, רבה האחרון של העיר פולטוסק, אשר היה כמעין המתגבר וזכה לחבר ספרים רבים: 'עטרת ראש', 'זיכרון ישכר', 'ברכת יצחק' ועוד חידושים רבים שלא עלו על מכבש הדפוס. גם רבה של פולטוסק וגם רבה של 'דלוגושידלו' היו מחשובי הרבנים של קהל חסידי גור והסתופפו בצילו של הרב הקדוש רבי אברהם מרדכי מגור ז"ע בעל 'אמרי אמת'. משם גם הייתה היכרותם הקרובה והלבבית וההערכה העצומה שהם חשו זה לזה.

בשל היכרות זו ביקש רבה של פולטוסק להגיע אל בית רבה של 'דלוגושידלו' בידעו את חסידותו ונועם דרכיו ובהכירו כי בבית זה יתקבל בסבר פנים יפות ויוכל להתארח תוך כדי שמירה על יסודות התורה וגחלת החסידות. ואכן, כמים הפנים לפנים כך היו לבבות שני הרבנים זה לזה, ורבה של 'דלוגושידלו' שמח מאוד עם אורחיו והכניסם אל ביתו.

סעודת מלכים

בהבינו את נפש אורחיו מיהר רבי מנחם בנימין להתקין עבורם ארוחה טובה ומשביעה. הרב בכבודו ובעצמו פרס להם פרוסות מכיכר הלחם והגיש לפניהם קערות נזיד. בימים טרופים אלו הייתה זו עבורם סעודת מלכים, והאורחים שזה כמה ימים לא אכלו כראוי השיבו את נפשם המורעבת.

לאחר שסיימו את סעודתם והחליפו כוחות, פתח רבה של פולטוסק וסיפר את סיפורם האומלל: ניסים רבים היו לנו בדרכנו הארוכה מאז שברחנו מפולטוסק ועד שהגענו הנה. הגרמנים ביקשו את נפשנו וחרדת מוות עברה עלינו במשך כל זמן ההימלטות. בשלב מסוים הגענו לנהר אותו היה עלינו לחצות. מי הנהר לא היו עמוקים וניתן היה לחצות אותו בהליכה.

יחד עימנו היה בן אחי, שמרל, אשר לרוע מזלו, שונאי ישראל שהיו שם השליכו אותו אל המים באופן שכל בגדיו התמלאו מים ומכובד המים החל לשקוע בביצה שבקרקעית הנהר.

שמרל, בתושייתו לא איבד את עשתונותו, ותוך כדי פרפוריו בנהר פשט את כל בגדיו ספוגי המים והשליכם ממנו. הוא הכה במים בידי וברגליו והצליח להיחלץ מהביצה. בשארית כוחותיו הצליח להגיע

אל אחד ממוטות גשר קטן שהוצב בגדות הנהר, ובניסי ניסים טיפס ויצא מהנהר.

"האמת היא", המשיך רבה של פולטוסק ואמר: "אנו לא ידענו להיכן שמרל נעלם. חשבנו שהוא לא יצא מכך בחיים. אולם לפתע הבחנו בו כשהוא גורר את עצמו אלינו ולגופו בגדים הגדולים ממידתו, בגדים של איכר גוי".

נס ההצלה

שמרל, נבוך ומזועזע מכל אשר אירע עימו, סיפר את נס ההצלה שלו, והוסיף: "נשאיתי ללא בגדים. עמדתי על גדות הנהר, מצפה לישועה. לפתע הבחין בי איכר גוי, מחסידי אומות העולם, והוא ריחם עלי ונתן לי בגדים משלו. אמנם הבגדים לא היו לפי מידתי, אך טובים ועדיפים מכלום".

ובצד החדר עמד הבחור הצעיר, ישראל יצחק, והשים אוזנו כאפרכסת לשמע הסיפורים המטלטלים שסיפרו הפליטים. במיוחד הזדעזע מהסיפור של שמרל, כשלפתע עלה רעיון בראשו. הוא מיהר אל המטבח, שם הייתה אימו, בתו של הגאון רבי נפתלי יוסף פריינד רבה של העיר רוז'אן ומחבר הספר 'פני לוי', ושטח את הרעיון באוזניה: ברצוני להתחלק במלבושיי עם האברך הצעיר, אחיינו של הרב מפולטוסק, שהגיע זה עתה לביתנו. מידות הגוף שלנו שוות, בגדיי יהלמו אותו לגמרי, וכך יהיו לו בגדים יהודיים ללבוש.

מסירות נפש

האמא הביטה בבנה ושתקה שתיקה עצובה.

שמחה לראות את נדיבות ליבו של בנה ואת טוהר מידותיו הזכות, אך לא ידעה האומנם נכון הדבר בימים קשים אלו; האם אין זו הקרבה גדולה מדי עבורו?

אך ישראל יצחק לא הרפה, והמשיך להפציר: "אמא, הלוא משמיים יצא הדבר שיש לשנינו את אותה מידה של הבגדים. זה יהיה נפלא אם הוא יוכל לקבל את בגדיי!"

ראי נא את התלאות שעברו עליו עד שנותר ללא בגד לגופו, והרי הכול יודו שלא נאה ולא יאה לאברך חמד שכמותו ללכת עם בגדים של איכר גוי.

בודאי תדעי את אשר אמר אבינו בדרשתו לפני בני הקהילה, כי מאחר שמדת הדין מתוחה על בני ישראל, יש להרבות במעשי חסד מעל ומעבר לשורת הדין, וכך נוכל לזכות לישועת ה' יתברך. לכן גם אני יש ברצוני לעשות לפני משורת הדין ולתרום את בגדיי לשמרל".

האמא המשיכה להרהר ולבסוף ענתה קצרות: "אדבר על כך עם אבא".

בערב ניגש האבא, רבי מנחם בנימין, אל בנו הבחור, ותוך כדי שהוא מניח ידו על כתפיו אמר בחום וברגש: "בני היקר, אינני מתנגד כלל לכך שתיתן את בגדיך לשמרל האברך שהגיע לבתינו. אדרבה ואדרבה, זו מצווה עצומה. אך זכור נא, בני אהובי, כי אנו מצויים בשעת מלחמה, ובימים טרופים כאלו יהיה לך קשה מאוד להשיג

כמליצי יושר לפני כיסא הכבוד. האב הדגול הנהן בראשו ואמר: "בני, מחמד ליבי, אם חכם ליבך ישמח ליבי גם אני! מצווה גדולה נפלה בחלקך, ואשרי חלקך".

ישראל יצחק מיהר לקרוא לשמרל להיכנס אל חדרו. הוא פתח את ארון הבגדים וחילק את בגדיו לשתי ערמות שוות. ערמה אחת של בגדים הוא נתן לשמרל, ואת הערמה השנייה השאיר לעצמו.

שמרל חש מאוד שלא בנוח ופניו הסגירו את צערו הרב. תמיד היה מבקש ומתפלל לה' יתברך שלא יצריכו לבוא לידי מתנת בשר ודם, והינה עתה אין לו ברירה והוא נאלץ לקחת מבחור צעיר שאינו מכירו את בגדיו.

אך הנער, טוב הלב, מיהר לפייסו בדברים ואמר לו: "אל תצטער, שמרל, ה' יתברך יעזור והמלחמה תעבור במהרה. או אז תשיב לי את הכול. אך בינתיים קח את הבגדים והשתמש בהם לבריאות. הלוואי ונזכה כולנו, שיהיה לנו תמיד די והותר כדי לחלק משלנו לאחרים ביד רחבה".

ישראל יצחק לא אמר די במעשה חסד נפלא זה. בכל בוקר היה מסתובב, יחד עם בני משפחתו וחבריו הקרובים, בין בתי העיירה כדי לאסוף מצרכי מזון עבור הפליטים. הם נשאו שני סלים בהם היו מניחים את המאכלים שנתנו להם יהודי הקהילה, ולאחר מכן היו יוצאים לסבב חלוקה אצל העניים ונותנים להם את האוכל תוך שהם מוסיפים להרנין את ליבם בדברי פיוס ותנחומים.

אין אנו יודעים חשבונות שמים, אבל הנער האציל וטוב הלב, ישראל יצחק, זכה להינצל מידם של הגרמנים הרשעים ולהקים משפחה חסידיית שורשית. הרפתקאות רבות עברו עליו במשך שנות המלחמה, הלוא הם כתובים עלי ספרו 'עם שרידי חרב', אך הוא זכה להינצל מהם ולהישאר בחיים. זכות הצדקה והחסד שעשה במסירות נפש כתבו את גזר דינו בספר החיים.

שמרל חש מאוד שלא בנוח ופניו
הסגירו את צערו הרב. תמיד
היה מבקש ומתפלל לה' יתברך
שלא יצריכו לבוא לידי מתנת
בשר ודם, והינה עתה אין לו
ברירה והוא נאלץ לקחת מבחור
צעיר שאינו מכירו את בגדיו

בגדים חדשים. עליך לקחת זאת בחשבון לפני שאתה מחלק את בגדיך האישיים".

וישראל יצחק, נענה בעוז של קדושה: "אבי מורי, אם לי קשה היום להשיג בגדים - לשמרל, אברך חסר כול, קשה שבעתיים!

יודע אני את המשמעות של נתינת הבגדים, ועם זאת רוצה אני בכך. זו מסירות הנפש של צדקה לפנים משורת הדין שבודאי תציל אותנו ממידת הדין המתוחה על ראשנו".

בספר החיים

דמעות של התרגשות זלגו מעיני האב והבן, התערבו זה בזה, ועלו

מִלְאָה הָאָרֶץ דְּעָה סניפי 'דרשו' ברחבי תבל

ישראל | ארה"ב | אירופה | צרפת | ארגנטינה | אוסטרליה | בלגיה | קנדה
מקסיקו | דרום אפריקה | שוויץ | אוסטרליה | הונגריה | ונצואלה | פנמה
בלארוס | אוקראינה | רומא | ג'יבלטר | הולנד | ברזיל | ברלין

כל דכפין
כל הרעב לשעוע דבר ה'
ייתי ויכול
זבוא ויצטרף ללועדי 'עמוד היוני'
כל הצריך דחיפה ו'מחיב'
כל הצריך דחיפה ו'מחיב'
ייתי ויפסח
יצטרף ללימוד 'ערבי פסחים' יחד
עם רבבות אלפי לועדי 'עמוד היוני'
שנה זו
בירושלים
הבנויה

רבבות אלפי לומדי 'עמוד היומי'

מתחילים 'ערבי פסחים' אי"ה ביום ראשון י"ד שבט

לימוד של עמוד גמרא ליום - עד הסיום המרגש לקראת ר"ח ניסן

מצטרפים וזוכים להבנה חדשה ובהירה בהלכות ליל הסדר וחג הפסח

• לימוד עולמי יומי של עמוד גמרא • כוללים וקבוצות לימוד • מתנה גמרא עם ביאור 'עיון העמוד' ו'שפה ברורה' • מתנה לוח לימוד אישי • מבחן חודשי בארבעה מסלולים • מלגת פתיחה לשיעורים • שיעורים ממיטב המגיידים להאזנה בכל עת • מלגות 'דרשו' לנבחנים

להצטרפות מוקד 'דרשו' 02-560-9000 או בעמדות 'נדרים פלוס'

תוך כדי ההתקדמות אני מבין כי העשן הכבד מיתמר, לא פחות ולא יותר, מתוך הבית שלי, בו היו אמורים לנוח באותה העת ילדי הקטנים. אי אפשר לתאר את הבהלה שאחזתני, רצתי מהר אל פתח הבניין

מי אשר ימצה את עומק הדין, יגלה שאינו אלא רחמים וחסדים גדולים מאת בעל הרחמים

הרב צבי גטקור

"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'" (שמות ו', ב')

והמלאך גבריאל - שר ישראל, פונה אליך, ומספר לך כי בשמי מרום ישנו נידון בו מבקשים המלאכים להשית צער וגזרה על כלל ישראל. לאחר דיונים וסנגוריות על עם ה', הוחלט לתת לך את האפשרות, לקבל על עצמך צער וקושי, וזה יהיה כפרה חלף הגזירה שחלילה לא תותך על עם ישראל. האפשרות להחליט מה יהיה נונה בידך באופן בלעדי, כמוכן ששכך יהיה רב מן שמיא אם תבחר להצטער עבור הכלל, אך לא תיענש אם לא תיענה לבקשה, יש לך 48 שעות להשיב תשובה.

עברו 48 שעות, והמלאך נגלה אליך שוב, ואתה אומר לו, 'הנני! אני מוכן לסבול חלף אחי היהודים, הריני כפרתם, ובזכות הצער והקושי שיגיעו אלי, יחתמו כל ישראל לחיים טובים ולשלום. חולף שבוע, ופתאום ניתכות עליך צרות כפי שתיארת בפני כעת, מה היית חש?

ברור שהצער היה הרבה יותר מוגבל, הוא היה ממוקד בכאב על הצרה עצמה, ללא כל הקושי הרגשי והנפשי הנלווה לזה במקרים 'רגילים'. ומה בעצם לא קרה מכל התיאור הזה? סיים רבי חיים כשעיניו הפקיות מתרחבות עם חיוכו, שלא התיעצו איתנו קודם, זה הכל. אבל כל השאר אמת! אמת היה, ואמת נשאר, רק שהרוצה בטובתנו, בוחר בשבילינו את הטוב, יותר ממה שאנחנו יכולים לבחור. ולכן הכאב, הוא כאב ואי אפשר לזלזל בו, אבל הקושי הרגשי והנפשי הנלווה אליו, מיותר לחלוטין! ברך את השואל ושילח אותו בכוחות ונפש מחוזקת לקבל את הנגור בשמחה ובאהבה.

מרון הסטייפלער בספרו 'ברכת פרץ' עומד על שינוי הכינוי לשם השם בתוך הדברים, האלוקים אומר "אני ה'", מה מסתתר כאן? שאלה זאת נשאלה גם בספרים רבים אחרים. המסר העולה מכולם, שפירושם של דברים הוא, כי גם בתוכה של מידת הדין, מסתתרת בעצם מידת הרחמים. הכינוי "אלוקים" מסמל את מידת הדין, ואילו הכינוי "הויה" מלמד על מידת הרחמים, ובעצם אומר ה' יתברך, שגם כאשר האלוקים הוא המדבר, ועל פניו מידת הדין פועלת, עומקם של דברים היא מידת הרחמים.

משלו משל לאדם שעומד על יד ה'בימה' בקריאת התורה, ולפתע מרגיש כאב חד בעורפו, מישהו זרק עליו אבן, הוא נבהל ובאינסטינקט מושיט את היד מוציא מצווארון המקטורן שלו את האבן שהושלכה אליו, מסיר את הנייר הצבעוני שעוטף אותה ומגלה שזו בעצם סוכריה שנזרקה לעבר החתן העולה לתורה. וכך זה גם בעולם, 'לא ייעול גבורתך בחושבניא', אין אנו יודעים ומבינים חשבונות שמים, אבל בטוחים אנו, שכל האבנים שאנו כביכול חושבים שמושלכות עלינו אינן אלא סוכריות.

החלטה גורלית

הגאון רבי בנימין ביגל שליט"א, האיר את העניין בסיפור אישי שאירע עמו, שמעתי אותו מכל המעורבים גם יחד, עיקרו במסר מחזק מאוד, שנמסר בתוך כדי סיפור שרק השגחתו הפרטית של בורא העולם, ורצונו להיטיב ולהמתיק את הדין, יכולה לייצר: רבי בנימין שהה בחג הסוכות האחרון בבית החולים 'הדסה' עין כרם, וכדרכו חיפש עם מי להחליף חידושים והתבוננויות על החג. חיפש ומצא לו בן שיח, בין הדברים סיפר ר' בנימין לבן שיחו את העובדה הבאה.

יהודי נכנס אל הגאון רבי חיים שאול גריינמן זצוק"ל, ותינה לפניו את מר גורלו, את הצער והבעיות שנפלו בחלקו מזה תקופה, והוא כבר חש כי כשל כח הסבל.

רבי חיים חיך אליו, ואמר לו, תאר לעצמך כי הינך הולך ברחובה של עיר, ולפתע לפניך דמות עילאית, המציגה עצמה כלא פחות מ'המלאך גבריאל', מתכסה בדמות אדם.

המלאך גבריאל - שר ישראל, פונה אליך, ומספר לך כי בשמי מרום ישנו נידון בו מבקשים המלאכים להשית צער וגזרה על כלל ישראל. לאחר דיונים וסנגוריות על עם ה', הוחלט לתת לך את האפשרות, לקבל על עצמך צער וקושי, וזה יהיה כפרה חלף הגזירה שחלילה לא תותך על עם ישראל

כשסיימתי את הסיפור והתיאור מספר ר' בנימין, ראיתי שיהודי היושב לצידנו מקשיב לו בעיניים לחות. הוא הביט אלי ונענה ואמר, החייתיני כפשוטו בסיפור הזה, ואספר לך מדוע.

אני הריני מוהל, והבוקר - יום טוב של סוכות - יצאתי למול עוד תינוק יהודי, להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

כשחזרתי לביתי, ממרחק כבר הבחנתי בהמולה רבתי על יד הבניין שלנו, משאיות כיבוי אש רבות חונות לכל אורך הרחוב, וכבאים לבושי סרבל מניפים סולמות באוויר, כשאת שאר חלקי הרחוב ממלאים מספר לא מבוטל של רכבי הצלה וביטחון.

בתוך כדי ההתקדמות אני מבין כי העשן הכבד מיתמר, לא פחות ולא יותר, מתוך הבית שלי, בו היו אמורים לנוח באותה העת ילדי הקטנים.

אי אפשר לתאר את הבהלה שאחזתני, רצתי מהר אל פתח הבניין שם חיכו לי כל בני הבית, כולם חיים, וכמעט כולם בריאים ושלמים. אנשי הצלה, שזירזוני לעלות עימם לאמבולנס המפנה את אחד מילדי שנפצע בדליקה למרבה הצער.

עוד לא החלפתי מילה עם אף אחד, רק בדקתי שוב שבאמת כולם חיים בריאים ושלמים, ועליתי תיכף אל האמבולנס שמיהר משם בצפירות חירום הישר לכאן.

בדרך עיכלתי את המציאות, כי אמנם נס קרה, וכולם חיים וקיימים, אבל הבנתי כי רכושנו כלה בעשן, וכשהגענו לכאן, אף בישרוני הרופאים כי מצבו של הילד יציב וטוב, וכי לא נשקפת סכנה ממשית לו או לאחד מאיבריו. אבל, הכינו אותי הרופאים לכך, שבמקרים מעין אלו, בחודשים הקרובים בית החולים יהיה המקום בו יגור הילד...

ומאותו רגע, אני אינני יודע מה לחשוב ואיך לעכל את המצב. אני מתמודד עם כל מיני מחשבות נוגות שעוברות רצוא ושוב במוחי.

והנה מן שמיא אמרת את הרעיון הזה של הרב גריינימן, ומן שמיא זיכוני לשמוע אותו, וכל הבלבול שהיה מנת חלקי, נעלם. אני מקבל את המצב והמקרה הזה בהבנה ובאמונה שלמה, כי זאת טובתי, והכל מידי האוהבות של אבינו שבשמים.

כגלגל החוזר

עוברים כמה שבועות, ושוב נקלע הג"ר בנימין להדסה, אבל הפעם להדסה שב'הר הצופים', ושם כדרכו שוב חיפש בן שיח, שישמע טללי נועם ונוחם ויחרוז עמו בדברי תורה מענגים.

מצא אחד כזה והחל לשוחח עמו בדברי תורה ואמונה, התגלגלו

להם השניים בהלכה ובאגדה, ובתוך הדברים אומר רבי בנימין, דע לך, כי אני מקפיד מאוד כל אמרה טובה שיש לי להעבירה הלאה ולאומרה לזולתי, אף פעם איננו יודעים, כיצד מילה ואמרה שבאה בזמן המתאים נכונה ופועלת פלאים אצל השומע המזדמן, שהרי הכל מושגח מן השמים.

אכן עונה כנגדו ההוא, אין לך מושג כמה נכון מה שאתה אומר, אני לומד את מלאכת המילה על ידי מוהל מומחה גדול, וביו"ט של סוכות לא מזמן, ארעה בביתו שרפה..

ר' בנימין הקשיב בעיניים בורקות לכל תיאורי הידיד החדש שלו, על דברי הגר"ח גריינימן, וכמה הם חיזקו ואימצו את ליבו של המוהל.

ולכשיסיים, אמר לו, ועכשיו שוב, אנחנו רואים, וחווים, עד כמה, גם בתוך זמנם של דין לכאורה, ה' יתברך, כולו מלא רחמים.

הסיפור היה איתי, השלים לו רבי בנימין את החסר, והנה דאגו לי מן שמיא, שאתחזק, בדרכי לחזק את זולתי, וההשגחה הפרטית, סיבבה שוב שאשמע את התוצאות הברוכות, ממך, כמשיח לפי תומו.

ידידי ר' שמואל רוטשילד זצ"ל, היה אומר, אנחנו מכנים את הקב"ה 'קל מלא רחמים', משל למה הדבר דומה, לגביע שמלא עד למעל גדותיו בין, כל נדנוד קל, כל נגיעה, שופכת ממנו כמות נכבדה, של יין, לכל הסביבה.

כך הוא יתברך, גם בעת שנראית צרה וצוקה, בנגיעה קלה, בבקשה ממעמקים, נשפכים לכל עבר שפע של חסד ורחמים.

ללמוד במתינות, ביסודיות ובעיון קל

'עמוד היומי' - ללמוד בקצב שלך ולדעת את הש"ס עם עיקרי המפרשים

הוא זכה להיכנס לכ"ק אדמו"ר בעל ה'ישועות משה' מויזניץ זי"ע, והרבי שאל אותו, מהו תלמיד חכם? תשובתו היתה, אחד שיודע ללמוד! אחר כך ניסה להציע עוד תשובות, אך הרבי שאלו מנין לך שזאת הגדרה של תלמיד חכם? ואז הוציא הרבי גמרא, מסכת ברכות והראה לו...

הרה"ח ר' אהרן כהן בסדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

אחד הדברים המפעימים בכל פעם בשיחות עם חברי מסגרת 'קנין ש"ס' הוא להבין ולהפנים עד כמה גם זוכים לחיות בתוך הש"ס, שם המה מושקעים, משם הם יונקים וְלְמַדִּים וכיצד להמשיך ולהתקדם למילוי שאיפתם לדעת את הש"ס ולהידבק בנותן התורה.

כך הרגשתי גם בשיחתי עם הרה"ג ר' שמואל סנה שליט"א מחשובי חסידי ויזניץ בבית שמש. כמעט על כל שאלה שנייה הזכיר בין דבריו בטבעיות, שרעיון זה נראה ברש"י מסכת... לנו נשאר רק לקרוא וללמוד מהם את הדרך אשר נלך בה.

מתי התחלת ולמה?

זכיתי בשנות בחרותי ללמוד בישיבת 'מאור עיניים' - רחמיסטריווקא בירושלים. אחרי חתונתי, הרגשתי שאני רוצה להמשיך ללמוד ולרכוש לקנין נצח את ה'ישיבישע מסכתות', כך זכיתי ונשארתי ללמוד בין כותלי הישיבה את מסכתות כתובות, בבא קמא, גיטין, קידושין, ועוד עד לסיום המסלול בישיבה. מאז, המשכתי ולמדתי עם חברותא, בקצב רגוע וברור, כמסכת לשנה, כולל סדרי שינון וחזרות, עד לשליטה מלאה במסכת.

ואז, היה זה עם התחלת המחזור של ה'דף היומי', הצטרפתי ללימוד מסכת ברכות, השקעתי הרבה להבין ולדעת את הדפים והתכונות לקראת המבחן הראשון על 30 הדפים הראשונים. אם כי, אני זוכר בבירור ידעתי שאי אפשר להצליח ככה, לקנות כל חודש ידיעה מקיפה בעוד 30 דף. החלטתי הייתה, אני משקיע כעת בלימוד גמרא ורש"י בלי התוס'. אשתתף במבחן הראשון. אחר כך, חשבת י לעצמי, אחזור לסדר לימודי הישן.

השתתפתי במבחן, נהייתי, ראיתי שאני יודע יותר טוב ממה שחשבת. אבל ביני ובין עצמי הרהרתי 'היה טוב, וטוב שהיה' - זה לא מיועד עבורי. רגע לפני שקמתי ממקומי להחזיר את המבחן. נעצרתי על עמדי. בפתע פתאום הכו בי חמישים ואחת אותיות, עשר מילים, שכל נבחן 'דרשו' רגיל אליהן כתובות בשורה האחרונה שבמבחן בצד השמאלי. "שמחנו בהשתתפותך במבחן זה, ונשמח לראותך שוב במבחן הבא. בהצלחה".

מילים ספורות אלו, היו השליחות משמיא, הוא מתרגש. קבלתי דרבון ברגע הכי נכון, וכך זכיתי להמשיך עד היום. אנחנו אוהזים כבר במבחן ה-72, ובהמשך זכיתי בעז"ה להוסיף ולהצטרף למבחנים

המסכמים ואף למסגרת 'קנין ש"ס' הנעלית, בתפילה שהשי"ת יהיה בעזרנו עוד ועוד.

מה גרם לך בעצם להצטרף ולהמשיך להשקיע? מבקשים אנו להבין לעומק.

בשנותי בישיבה שמעתי מהמשגיח הרה"ג צבי שיינברגר שליט"א, שעיקר המצווה היא לדעת את הלימוד ולא רק ללמוד. זה בעצם הרווח הכי גדול ב'דרשו', לא רק לומדים 'דף היומי', אלא מוסיפים להשקיע בסיכום שינון וחזרות בכדי לדעת באמת את הלימוד.

יש רש"י מפליא בברכות דף ו: הוא מוסיף בלהט חסידי, הגמרא אומרת שם, אגרא דפירקא ריהטא. היינו שעיקר השכר של אלו הרצים לשמוע השיעור בבית המדרש, הוא על הריצה עצמה. לכאורה זה לא מובן, עיקר השכר אמור להיות על עצם הלימוד ולא על הריצה ללימוד!?

אך הצצה קצרה ברש"י מסבירה הכל. רש"י מבאר; "...שהרי רובם אינם מבינים להעמיד גרסא ולומר שמועה מפי רבן לאחר זמן, שיקבלו שכר לימוד". זאת אומרת, בגלל שרובם לא יוכלו אחר-זמן להעביר ולמסור מה ששמעו בשעת הלימוד, אין להם שכר לימוד אלא שכר על עצם הריצה לבית המדרש בלבד. כך, שלגבנו, המעוניין לזכות בשכר לימוד התורה, מוטל עליו להתאמץ עד שיצליח להיבחן, להיות בטוח שהגיע למצב שהוא יכול למסור את מה שלמד לאחרים.

כשאנו כבר אוהזים בשלב השינון והחזרה, ברור שבכל חזרה אנו מוצאים את עצמנו נדהמים למול עוד הבנה במהלך הסוגיא, עוד 'קנייטש' שמובן יותר. אך ככלל, כעת אנו ממוקדים בסיכום הלימוד והכנסתו לזיכרון

החודש ובעיקר בשלושת השבועות הראשונים, על 90 הדפים הראשונים מתוך 120 הדפים שעליהם ייערך המבחן. 30 הדפים הנוספים, הם החדשים שנאי לומד בחודש זה וחוזר עליהם כחלק מההיערכות למבחן החודשי, מה שמועיל לי גם למבחן המסכם. אם כי אני חייב להודות, בהמשך הדרך בחזרות לקראת המבחנים הגדולים ב'קנין ש"ס' אני רואה ומרגיש הבדל בין התשעים דף שחזרתי שוב לקראת המבחן המסכם לשלושים דף שלא...

איך מצליחים לשנן אלפיים דף ויותר במסגרת 'קנין ש"ס'?
כילד זכיתי ואבי שליט"א ששימש כמלמד בת"ת, לקח אותי עת נכנסו ילדי כתתו בת"ת להיבחן אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל. אחרי שנבחנו על פרק 'המפקיד', ביקשו ברכה שהילדים יזכו לדעת את הש"ס. עד היום אני זוכר איך שהרב שטיינמן התחייך ושאל בקול "גאנץ ש"ס?" - את כל הש"ס? כאילו תמה לעצמו, שמבקשים ברכה שכזאת בכל הפשטות. הקדמתי בסיפור זה, כשאחד הזוכה להיבחן ב'קנין ש"ס', אני עדיין מרגיש שמסגרת 'קנין ש"ס' היא לא פטנט שהמצטרף למסגרת זה זוכה להרגיש באמת כי הוא יודע את כל הש"ס.

אפילו מי שמצליח ובמבחן החודשי יש לו ציון של 100%, עדיין במבחנים הגדולים הוא לא יגיע לציונים כאלו. אפשר לומר, ש'קנין ש"ס' זה בעצם המסלול המומלץ ל'ציאה לדרך' לזכות ולדעת את כל הש"ס. אחרי מחזור שכזה, אם ממשיכים ומשקיעים לשנן ולחזור עוד ועוד, זוכים באמת לשלוט ולדעת את כל הש"ס. לאמיתו של דבר, הוא משיב לשאלה, בשנתיים הראשונות עד שהגיעו למבחן על כ-700 דף בערך, הרגשתי שליטה מלאה בדפים ועברתי על כל החומר לפני כל מבחן. בהמשך, כבר לא יכולתי, אך הייתי מנצל את הנסיעות לירושלים לשמיעת שיעור סיכום טלפוני ב-10 דקות לדף, כשהגמרא בידי ואני שומע את הסיכום. זה לא היה

יש אומרים שהמבחן החודשי זה חלק הקל אצלם, אבל אצלי, הוא מפתיע, לא אגזים - אני מרגיש בכל חודש מחדש, שהמבחן על ה-30 דף החדשים, זה ממש בבחינת קריעת ים סוף. אז מה הסיבה שאני מתאמן ועושה את זה?! שואל הוא רטורית ומשיב מיד: אני רוצה לרכוש עוד 30 דף, עוד 30 דף ולזכות להגיע לשאיפה היהודית לדעת את הש"ס. פשוט שכל אחד צריך לבדוק ולנסות מה מתאים עבורו, אך ברור שהדרך היחידה שישנה במציאות, הוא לשנן ולחזור בכל עת. אציין רק כדוגמא וכהצעה, את סדר הלימוד בו אני מרגיש הצלחה בשנים האחרונות: אם כי, גם בזה ישנם שינויים, כדוגמת תקופת לימוד מסכתות נשים-נזיקין שרובם למדתי בשיבה כנ"ל, בהם אף שאני משתדל להיצמד לסדר הלימוד שאפרט בהמשך, מכל מקום, הלימוד נעשה הרבה יותר מהיר, כיוון שכבר בלימוד ה'דף היומי' זהו בבחינת חזרה.

הגישה לעניין היא ההכרה שיש שני חלקים, חשוב ואפילו קריטי לדעת את זה: יש הבנה ויש זיכרון. בהתחלה, יש את החלק בו אנו לומדים עוד פעם ועוד פעם, מתאמצים להבין ולקלוט את סדר הגמרא, מה הגמרא רצתה בהווא אמינא ומה היא תירצה למסקנא. בקיצור להבין את הדף גמרא.

אחרי שכבר זכינו, בדרך כלל אחרי שלש/ארבע פעמים של לימוד, אנו מרגישים שכבר הבנו היטב את הגמרא, מגיע שלב השינון והחזרה. אנו לומדים שוב באותו קצב, אך ההתייחסות הוא ללימוד על מנת לזכור את לאורך זמן. זה הלימוד שכל מי שניסה זאת יעיד על לימוד חווייתי ומענג באופן נפלא ומתוק. אולי ישנם כאלו, החושבים, מה זה משנה אם אני כעת חוזר כ'חזרה' או כהמשך הלימוד, אך המציאות היא, שהגישה ללימוד משנה הרבה ויש לה משמעות עצומה. כשאנו לומדים בתחילה לשם לימוד, כמה שאנו מתאמצים להבין את המחלוקת בגמרא ואת הקושיא והתירוץ, עדיין כשאנו נעמדים מהגמרא, ברגע זה אנו עדיין לא זוכרים כלום. אפשר פשוט לנסות את זה. נראה כאילו שצריך לשחזר, מה למדנו בעצם לפני דקות אחדות!?

כמו כן, כשאנו כבר אוהזים בשלב השינון והחזרה, ברור שבכל חזרה אנו מוצאים את עצמנו נדהמים למול עוד הבנה במהלך הסוגיא, עוד 'קנייטש' שמובן יותר. אך ככלל, כעת אנו ממוקדים בסיכום הלימוד והכנסתו לזיכרון.

למעשה, הוא חוזר ועונה על שאלתנו, ברוך השם בכל יום אני זוכה ולומד את ה'דף היומי' עם חברותא. בבוקר לפני שחרית, אני לומד לעצמי שוב ברוגע את הדפים של שלשום ואתמול להבנה מלאה. בימי ששי ושב"ק אני חוזר על הלימוד השבועי.

בשבוע וחצי שלפני המבחן החודשי, אני מוסיף ומשנן בכל יום כחמש דפים מהלימוד החודשי, ביומיים האחרונים, אני עובר מול גמרא הפתוחה את השקלא וטריא של כל הלימוד. כך אני מגיע למבחן, עם שש פעמים לימוד של החומר.

איך אתה מתכוון למבחנים המסכמים?

באופן כללי, בחודש הרביעי לפני המבחן המסכם, אני חוזר במשך

כמו לימוד רגיל, אך זה מה שיכולתי אז.

בשנים האחרונות, הפנמתי את הגמרא בעירובין דף נה. והיינו דאמר רב אבדימי. ומסביר רש"י, "דצריך לטרוח ולהעמיד סימנין ולהערים בתחבולות כדי שתתקיים התורה בלומדיה". התחלתי לעבור דף אחרי דף, ולהכין לעצמי סיכומי הגמרא בדרך שאלה ותשובה, ועליהם אני עובר ומרענן את המסכתות והדפים.

איזה טיפ הייתי אומר לחבריי במסגרות 'דרשו'?

קודם כל, אתה נמצא בסביבה טובה, מתחייך רבי שמואל ומגיב. הדבר הראשון, עצם ההחלטה להצטרף למסגרת המבחנים, גורם למוח שלנו לזכור טוב יותר מה למדנו. כי המוח מקבל את השדר, שצריך לזכור את החומר.

הדבר השני, עקביות, זה סוד ההצלחה. בפרט בלימוד ה'דף היומי', אם מוותרים על יום, מחר משלמים את זה בריבית של 100%... הדבר השלישי, להתרגל לעקוב אחר 'מסורת הש"ס' ובכל 'מראה מקום' לשחזר לרגע בראש, מה הגמרא מדברת שם, ומה היא אומרת, כך שאנו מרעננים כסדר את סוגיות הש"ס.

הרביעי, אם שמים לב לשם בעל המימרא, קולטים דברים מעניינים ומרתקים בהיסטוריה וכדומה, המוסיפים טעם וחן בשינון והחזרות, ולעיתים אף מסייעים לזיכרון הלימוד.

לבקשתנו מציין הוא כמה דוגמאות מרתקות; אם יש כמה שיטות בנוסח הברכה, דרכו של רב פפא לומר הילכך נימרינהו לכולהו; ברכות יא: (לפי גרסת הרי"ף והרא"ש) - ברכות נט. - נט: - ס: - תענית ז. - מגילה כא: וכעין זה שבת כ. יש מחלוקת אם בעינין רוב עביו או רוב היקיפו ואומר רב פפא הלכך בעינין רוב עביו ורוב היקיפו, מצינו הרבה פעמים שר' ירמיה שואל שאלות מעניינות או 'היכי תימצי', סוכה ט: אמר ר' ירמיה פעמים ששתיהן כשירות וכו', שבת לח: פסחים מח: סוכה לג. סוכה נג: כתובות מו. גיטין טז. גיטין מד. גיטין דף מד: סוטה מה. ב"מ כא. עד שבמסכת בבא בתרא כג: מובא, בעי ר' ירמיה רגלו אחת בתוך חמישים ורגלו אחת חוץ לחמישים מהו, ועל דא אפקוה לרבי ירמיה מבי מדרשא...

מוזכרת כמה פעמים השלישיה אמימר ומר זוטרא ורב אשי דיתבי

בהדי הדדי ובכמה פעמים היה ויכוח בהנהגתם - בברכות מד: ברכות דף נ: ברכות נה. שבת נ: כתובות סג: כתובות סא. - סא: ב"מ כב. ועוד הדבר העיקרי ש'דרשו' מלמד אותנו, הוא חותם את דבריו, שאנו יכולים הרבה יותר ממה שאנו חושבים שאנו יכולים...

מה אתה משיב לחבר/מזכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קנין ש"ס"?

שמעתי מדודי המגיד הג"ר בנציון סנה שליט"א סיפור שנתן לי דחיפה גדולה להשקיע, אולי זה יביא תועלת לעוד יהודים. הוא זכה להיכנס לכ"ק אדמו"ר בעל ה'ישועות משה' מויזניץ ז"ע, והרבי שאל אותו, מהו תלמיד חכם?

תשובתו היתה, אחד שיודע ללמוד! אחר כך ניסה להציע עוד תשובות, אך הרבי שאלו מנין לך שזאת הגדרה של תלמיד חכם? ואז הוציא הרבי גמרא, מסכת ברכות והראה לו בדף ה. שלגבי קריאת שמע בלילה מובא שם "אם תלמיד חכם הוא". אמר לו הרבי תסתכל ברש"י מהו אומר "ואם תלמיד חכם הוא - שרגיל במשנתו לחזור על גרסתו תמיד, דיו בכך".

הרבי חזר ושנה במתיקות את דברי הרש"י, ואז אמר לו בחביבות, רש"י לא כותב שתלמיד חכם הוא מי שיודע ש"ס ופוסקים ועוד שעושה פשטלעך ושיעורים, אלא מיהו תלמיד חכם "שרגיל במשנתו, וחוזר על גרסתו תמיד".

לסיום, שאלו הרבי, מה זה תמיד!? הרבי המשיך: בלחם הפנים כתיב תמיד ובעוד מקומות כתוב תמיד, ויש מאן דאמר שסובר שלא היה רגע אחת בלי לחם הפנים, וזהו 'תמיד' שאין רגע אחד שלא חוזרים. כל הזמן ללמוד ולחזור.

למדנו מדבריו שהדרך היחידה להיות תלמיד חכם, הוא אכן להצטרף ל'דרשו' לחזור שוב ושוב. להצטרף למסגרת 'קנין ש"ס' על תכניות המבחנים העוקבים, וכך בכל חודש וכל ארבע חודשים וכל חצי שנה לשנן ולחזור כסדר.

לשליחת תגובות לכותב המאמר, או לשתף בטיפים וראיונות לצד דרכי הצלחה כתבו ל: a0533185209@gmail.com

תמיד רצית לזכור

ולדעת את מה שלמדת?

מצטרפים למבחני 'דרשו'. לחזור, לשנן, להבחן, לדעת!

1,200 מוקדי מבחן חודשי ברחבי הארץ והעולם.

לפרטים והרשמה גש לעמדות 'נדרים פלוס'

אחר, ולו הפקיד נתן שטרות כסף רבות. שמחתי עבורו, הנה הוא לא כמו קודמו, הוא מקבל כסף...
 לאחר שנים, כשבגרתי מעט, הבנתי שרחמי ושמחתי היו לשוא, כי האיש שלקחו לו את הכסף, הלא עשיר הוא ובא להשקיע את כספו הרווחים שלו, וברבות הימים הם יכפילו וישלישו. לעומתו האיש השני שנתנו לו כסף, לא היו אלא מעות הלוואה שלוה מהבנק בריבית גבוהה, וברבות הימים יצטרך להחזיר לבנק הרבה יותר ממה שקיבל...
 "המוסר השכל שלמדתי מסיפור זה" - הרגיע הרבי את היהודי המסכן - "שלא כל מה שנראה לאדם בעיניו הילדותיות, זה באמת מה שקורה... פעמים שמי שנראה 'מפסיד', הקב"ה מייעד זאת לרווח, ומי שנראה 'מרוויח', אולי בעתיד יהיה זה רק הפסד..."

או אז הבינו הכל שהצרה והרעה בזריקת המזוודות אל לב ים, היא היתה הצלתם וישועתם...

מה רואה ילד בבנק

ובכל זאת, ישנם אירועים ומקרים לא נעימים, בלשון המעטה, שלא רואים כאן בעולם הזה את הסוף הטוב, ועל מקרים אלו ראוי להביא את משלו של הגה"ק בעל ה'פני מנחם' ז"ע, אותו אמר לאברך ששפך בפניו את מר ליבו בעת שהתרגשה עליו צרה נוראה.
 "כשהייתי ילד צעיר" - סיפר לו הרבי - "הזדמן לי לבקר בבנק, וראיתי יהודי בא אל הפקיד ומוסר לו שטרות רבות של כסף, והפקיד לא השאיר אצל המפקיד אף פרוטה אחת. ריחמתי עליו מאוד על כך שלקחו לו את כל הכסף שעמל עליו ביזע רב. אחריו ניגש יהודי

כשהלך מרנא החפץ חיים זיע"א ברחוב, נטפל אליו אדם וניקה לו מעט את החליפה. החפץ חיים הסתובב כדי להודות לו, אך האיש ההוא נעלם. הצטער מאד החפץ חיים על שלא הספיק לומר לו תודה, והיה טרוד מאד על כך שלא יוכל להכיר לו טובה.
 לאחר מספר דקות הבחין החפץ חיים שארנקו נעלם, שמשו שהתלווה אליו אמר לו 'כנראה אותו אדם שניקה את החליפה גנב את הארנק'. שמח החף חיים ואמר 'לפחות שילמתי לו על הטובה שעשה לי בניקוי החליפה'.
 מבהיל כל רעיון עד כמה עצומה ונשגבה היתה מידת הכרת הטוב אצל החפץ חיים!

השיבה אחרי שזכה ללמוד בצוותא עם ר' ברוך בער זצ"ל, וענה רבי אריה, שהיה בלתי אפשרי בשבילו לישראל בשיבה, משום שבעל הבית במקום 'הסטאנציע' [מקום לינה שלון] היה מהמשכילים, והשתדל מאוד להרחיקו מבית המדרש, והפציר בו כל יום שילך לאחת האוניברסיטאות ושלא יישאר בשיבה. הרגשתי שהנה מרוב שכנועים והפצרות, מי יודע אולי הוא עוד יצליח להשפיע עלי... ומיד החלטתי שאני עוזב את השיבה!

הרי אנחנו שותים תה מסין

עוד מעשה נורא ראיתי בספר 'הגיון לבי': פעם הגיע לעיירה סלבדוקא אדם מסין, שלבש את כל המלבוש המסורתי הסיני. מראהו זה היה מוזר לתושבי המקום, והילדים שלא ראו מאודם כזה מראה, רדפו אחריו וצחקו ממנו ברחובות. לפתע עבר שם מרנא הסבא מסלבדוקא זיע"א, וראה את המחזה והרים את מקלו וגער בילדים 'אינכם מתביישים לצחוק ממנו?! והרי אנחנו שותים את היתה שלהם, שכן עלי התה בזמנו היה מיובאים רק מסין.

שאלוהו מקורביו את ר' אריה, שמאחר שהיתה לך סיבה כה טובה וחמורה, מדוע לא אמרת לרבך את הסיבה לעזיבתך הרי בוודאי היה נותן לך רשות, וענה להם רבי אריה, גם זה היה בלתי אפשרי מבחינתי, כי ידעתי שאילו אומר לרבי ברוך בער את הסיבה המאלצת אותי לעזוב את השיבה, היה מקפיד על בעל ה'סטאנציע' שלי, ודבר זה איני יכול שיגרם על ידי, מאחר שנתן לי מיטה לישון ולחם לאכול, ומפני חובת 'הכרת הטוב' אסור לי להרע לו באיזה ענין ואופן, אע"פ שידעתי כבר אז שקפידת מורי ורבי תהיה עלי, אבל לא היתה לי ברירה הייתי אנוס מצד 'הכרת הטוב'.

החפץ חיים שמח על גניבת הארנק

בספר 'חובת האדם בעולמו' מובא מעשה נורא מאוד: פעם אחת

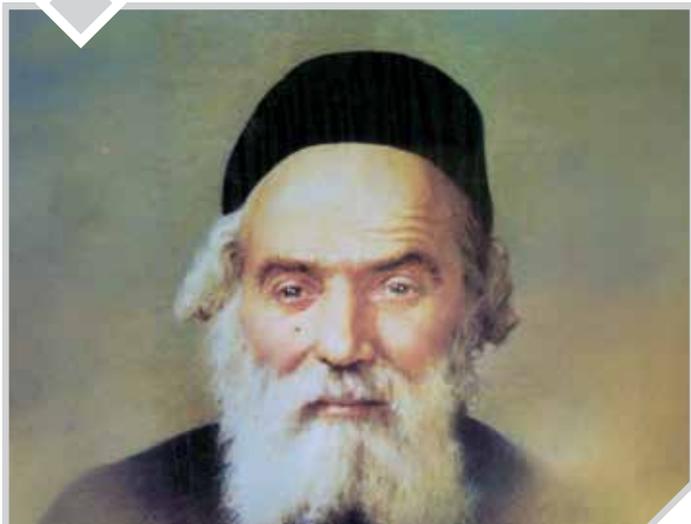
לחיות כמו יהודי

קביעות בלימוד יומיומי ב'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה' - ללמוד לחיות כיהודי אלפי שיעורים מתקיימים מדי יום בפריסה ארצית, לפרטים והצטרפות גש לעמדות 'נדרים פלוס'

מתוקים מדבש

פעם בעיצומו של חורף היה הקור עז כל כך עד שכל הבורות והבארות קפאו וגלד של קרח מנע את השאיבה מהם, רק באר אחת לא קפאה

"והרביתי את אתתי ואת מופתי" (שמות ז, ג)

בספר 'חפץ חיים החדש' מובא מה שסיפר המגיד מוודיסלאב זצ"ל: בימי אברכותו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל ניהלה הרבנית חנות מכולת, ועליה היתה פרנסתם. חשש ה'חפץ חיים' שמא קופח אי מן, שמא הייתה טעות במדות ובמשקלות או פגם כלשהו בסחורה, והלכה היא: "גזל ואינו יודע ממני גזל, יעשה בהם צרכי רבים" (ביצה כט.). ואמרו שם "מאי ניהו, אמר רב חסדא בורות שיחין ומערות." ופירש רש"י: "שמתכנסין בהן מים, ושותין מהן". על כן חפר ה'חפץ חיים' באר מכיסו, ומסר אותה לרבים.

פעם בעיצומו של חורף היה הקור עז כל כך עד שכל הבורות והבארות קפאו וגלד של קרח מנע את השאיבה מהם, רק באר אחת לא קפאה: הבאר שחפר ה'חפץ חיים'. היה זה מופת, נס גלוי. והודיעו לו על כך בהתפעלות.

נענה ואמר: "אכן, חסדי שמים!" והסביר: "הן חפרתי באר זו כדי שיהנו ממנה רבים, ובתוכם מי שאולי גזלתיו, ויתכפר לי. אך מה תועיל באר זו, אם כמעט לכל אחד יש באר בחצרו ובקרבת ביתו! מה עשה הקדוש ברוך הוא, גרם לכל הבארות שיקפאו, ומנע מבאר זו את הקיפאון. בעל כרחם יבואו הנגזלים וישאבו מים, ויהיה לי תיקון..."

והתשובה היא, כי גם אילו עשו כן והנחש נשאר בשלימותו ולא נימוח, עדיין אין זו ראייה שהוא נס ולא כישוף, כי יתכן ומשה כישף נחש מלכתחילה ועשהו מטה, ואח"כ זרקו לארץ, רק הוריד ממנו הכישוף וחזר למצבו הטבעי, ובאמת אילו שמו הנחש במים, לא היה נימוח כי הוא באמת נחש.

סיפורי מופת רבים נקשרו באותו הקמיע, שעל ידו נפקדו עקרות ונרפאו חולים, עד שבא מאן דהו ורצה להעתיקו כצורתו ובמתכונתו, ולא ידע שבפתיחת הקמיע נפסדת סגולתו

תנני לְכֶם מוֹפֵת (ט)

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן מספר ב'באר הפרשה' שלפני כשמונים שנה היה בעיה"ק ירושלים קמיע שכתבו הט"ז בכבודו ובעצמו, סיפורי מופת רבים נקשרו באותו הקמיע, שעל ידו נפקדו עקרות ונרפאו חולים, עד שבא מאן דהו ורצה להעתיקו כצורתו ובמתכונתו, ולא ידע שבפתיחת הקמיע נפסדת סגולתו. פתחו ומצא כתוב בו בזו הלשון: "אני דוד בן שמואל הלוי, עמלתי על התוספות בחולין דף צ"ו ע"א, בזכות זה יעזור ה' שכל העקרות יושעו וכל החולים יתרפאו".

הלא היו יכולים לבחון את הדבר אם המטה שנהפך לנחש היה על ידי כישוף או נס אמיתי - להשליכו במים

"וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְּהוֹ וַיְהִי לְתַנִּינִם" (ז, יב)

מרן הגר"ח מבריסק היה שואל את תלמידיו כדי לבחון אותם ולחדדם בסברא, אם חרטומי מצרים חשבו בהתחלה שכל מה שעשה משה רבינו מופתים היה כישוף, עד מכת כינים שהודו לו כי לא יכולים לעשות בריה קטנה בכישוף (סנהדרין ס"ז ב) קשה, הלא היו יכולים לבחון את הדבר אם המטה שנהפך לנחש היה על ידי כישוף או נס אמיתי - להשליכו במים, שהרי הגמרא שם אומרת שכל מילי דכשפים נבדק במים ואם הוא כישוף, הוא נמחה ומתבטל מהמציאות.

רצה הגר"ח ששיבו התלמידים תשובה על פי שכלם מיניה וביה.

את הידיעה הברורה כי ד' הוא האלוקים בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו!

גשם חזק התחיל לרדת. בחור צעיר משיבה קטנה התקרב אליו, עם מטריה קטנטונת של ילדים. הבחור ביקש מרבי שלמה זלמן להיכנס אתו תחת המטריה שלו

1. יְמִטֵר ה' (ט כג)

מספר הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל בספר 'יחי ראובן': רבי שלמה זלמן אויערבך, מכיון שהיה אדם גדול- הוא היה עניו מאד. פגשתי אותו פעמים רבות באוטובוס, יושב בענוה גדולה, מוציא ספר תהילים קטן וקורא. הוא היה גדול הדור לא רק בתורה, אלא גם במידות. הוא היה "אדם" שלם.

מטעם הישיבה רצו לשלוח לו מונית או רכב עם נהג, להביאו לישיבה. היה עליו להגיע מ"שערי חסד", שם גר כל ימיו, עד ישיבת "קול תורה" בשכונת בית וגן, וזה קשה. בפרט היה הדבר קשה בשנות זקנותו. היה עליו ללכת ברגל מ"שערי חסד" עד "מחנה יהודה" לחכות לאוטובוס, בשרב או בקור ובגשם, ולאחר מכן לנסוע באוטובוס הצפוף עד "בית וגן". הוא לא הסכים לקבל רכב צמוד ולא הסכים למונית.

פעם אחת, כשהגיע לתחנת האוטובוס ברחוב הפסגה והיה צריך לרדת, ראו התלמידים שהיו אתו באוטובוס, שהוא לא יורד. הוא נסע עד התחנה האחרונה בבית וגן, וחזר ברגל לישיבה. הם לא הבינו, ושאלו אותו לאחר מכן: "כבוד הרב, תורה היא וללמוד אנו צריכים, מדוע לא ירד הרב אתנו בתחנה שליד הישיבה?" אמר להם הרב: "אני ישבתי ליד החלון, ולידי ישב יהודי עם סלים. לא רציתי להטריח אותו שיקום עם הסלים..."

איזו דרך ארץ! הוא היה מוכן להמשיך לנסוע, להתרחק ממחוז חפצו, ואחר כך ללכת ברגל, כדי לא להטריח אדם! כמה אנשים אנחנו מכירים שהיו מתנהגים כך? זהו "אדם כי יקריב" - קודם כל להיות אדם! פעם אחת הלך רבי שלמה זלמן זצ"ל ברחוב הפסגה, וגשם חזק התחיל לרדת. רבי שלמה זלמן ראה בחור צעיר משיבה קטנה, מתקרב אליו, עם מטריה קטנטונת של ילדים. הבחור ביקש מרבי שלמה זלמן להיכנס אתו תחת המטריה שלו. רבי שלמה נכנס מתחת למטריה, אבל המשיך להירטב כמקודם. המטריה הקטנה, מעל שני אנשים, לא הועילה כמעט כלום כנגד הגשמים העזים. פתאום עצר רכב, והנהג הזמין את רבי שלמה זלמן: "כבוד הרב, הכנס ואקח אותך לישיבה".

אמר לו הרב: "לא, לא, אני הולך עם הבחור הזה".

הבחורים ראו את ראש הישיבה מגיע כשהוא כולו רטוב. שאלו אותו: "כבוד הרב, למה לא רצה הרב לעלות לרכב?"

אמר להם: "ראיתי שלבחור הצעיר הייתה הנאה מכך שהוא לקח אותי תחת המטריה שלו. עדיף היה לי להירטב, ולא לפגום בהנאה שלו..."

כעת מכריז ר' זלמן: "צפרדע!!! דז'אבעס! כל הבית התמלא בדז'אבעס! אפילו לתוך התנורים הבוזרים קפצו הצפרדעים במסירות נפש... אוי, אוי", מתלהט ר' זלמן בלבת אש, וכבר אינו יכול לעצור ברוחו

וַיְהִי דָם וַהֲיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעַצְמֵי וּבַאֲבָנִים (יז)

בספר 'ר' זלמן' המתאר את קורותיו ודמותו המיוחדת של הצדיק הירושלמי רבי זלמן בריזל זצ"ל, מתוארת העבודה שהיה רגיל בה בכל יום עם שחר:

"למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך" היא אחת מ'שש הזכירות' שנהגו ישראל לאמרו בכל יום. אולם לא איש כר' זלמן יעשה זאת כמצוות אנשים מלומדה. כוונת המצווה היא, הרי להחדיר בלב פנימה אמונת הבורא יתברך, והשגחתו על כל הברואים. 'כלום אפשר לקיים מצווה זו כלאחר יד?' היה דן ר' זלמן דין בעצמו. משום כך, קבע לו ר' זלמן פרק זמן הגון מידי יום ביומו קודם התפילה, לקיים מצוות זכירת 'צאת מצרים בשלימות. חידוש נפלא ומיוחד היה לו בדרך עבודה זו, בה הכניס את כל כשרונו המיוחד, לצייר את סיפור הדברים, עד כי קיים באופן מוחשי "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".

כך היה יושב מידי בוקר בינו לבין קונו, ומצייר לעצמו בציור מוחשי, את עשר המכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים, וכך זה היה נשמע: "דם!!! כלום שמעתם מה שקרה במצרים? הכל נעשה לדם! ור' זלמן ממשיך להמחיש לעצמו: "כל המים בימים ובנהרות נהיו לדם, אפילו את המים שבברזים כבר לא יכלו לשתות, הכל נהיה לדם... אי א"י, התמוגג ר' זלמן בחדווה, "המצרי חשב שיוכל לשתות עם היהודי בכוס אחת, אך ה' כל יכול! המצרי שותה דם והיהודי שותה מים! נפלאות ה', נפלאות ה'!"

כעת מכריז ר' זלמן: "צפרדע!!! דז'אבעס! כל הבית התמלא בדז'אבעס!" וממשיך לספר ברגש רב: "הם קפצו על המיטות, על השולחנות, הם נכנסו לתוך המאכלים, ואפילו לתוך התנורים הבוזרים קפצו הצפרדעים במסירות נפש... אוי, אוי", מתלהט ר' זלמן בלבת אש, וכבר אינו יכול לעצור ברוחו, מזדעק הוא לפתע: "אם הקב"ה היה מצווה עלי להכנס לתנור... הייתי גם אני קופץ פנימה!" ובאומרו זאת, היה פעמים מתלהב ר' זלמן ורץ עד דלת ביהמ"ד, להמחיש את נכונותו... "אכן, רק אלו שמסרו עצמן למיתה בכבשן האש המשיכו לחיות, ניסים ונפלאות!" מסיים הוא בניחותא, ופונה להמחשת המכה הבאה: כינים!!! נו, כאן כבר לא יכלו החרטומים לעשות דבר... שוחק ר' זלמן, "כאן הם כבר צעקו - אצבע אלוקים היא!". (פעמים הסביר ר' זלמן לתלמידים במתק לשונו: 'רש"י הקדוש אומר שאין הכישוף יכול לשלוט על בריה פחות מכעדשה, ומדוע? אולי פשוט, כי הבעלי גאוה הגדולים, האין יוכלו להתעסק עם דבר קטן מכעדשה?!')

כך עמד ר' זלמן בינו לבין קונו, וביאר כל מכה ומכה בהמחשה חיה עד שהגיע לקריעת ים סוף. זאת כדי להחדיר אל ליבו שוב ושוב

נושאי הלימוד ב'דף יומי בהלכה'

מהו ההבדל בין החצר שבזמן חז"ל לחצר שבזמננו? האם מותר לטלטל באתר בנייה מגודר? והאם יתכן שמגרש ריק בקצה העיר אוסר את הטלטול בכל רחובותיה?

שטח המוקף במחיצות כדין רשות היחיד וגודלו יותר מ'בית סאתיים', דינו כ'כרמלית'; והוא מוכנה בפי רבותינו: 'קַרְפָּף שלא הוקף לדירה'. אולם, אם הוא 'מוקף לדירה' דינו כרשות היחיד לכל דבר. ומהו 'מוקף לדירה'? קרפף שבצידו או באמצעו קיים בית מגורים, ופּתח פתוח מתוכו לקרפף, והקפת הקרפף במחיצות נעשתה על מנת שישמש

לצורכי בית המגורים. וקרפף שלא פתוח אליו פתח מהבית אך פתוח אליו חלון - אם מדובר בחלון שנועד לאור ולאוויר בלבד, אינו נחשב כפתח ואינו מתיר את הקרפף; אך אם מדובר בחלון שמשמש דרכו בקרפף - יש שנראה מדבריהם שדינו כפתח, ויש שמסופקים בדבר, ואכן בגמרא לא נזכר חילוק זה. ויש טעם לומר שדווקא פתח מועיל, משום שניכר הדבר שדעתו להשתמש במקום שפתוח אליו, ואילו חלון עשוי בעיקרו לאור ולאוויר, ועוד, ששימושי 'דירה' דרך החלון הם מוגבלים ואין בכוחם להחשיב את הקרפף כמוקף לדירה מחמתם.

וקרפף שהקיפוהו במחיצות ורק לאחר מכן פתחו אליו פתח מבית המגורים הסמוך אליו, או שבנו בתוכו בית מגורים, אינו נחשב כ'מוקף לדירה', משום שהקפת המחיצות לא נעשתה לשם שימוש של 'דירה'. ואם הקפת הקרפף במחיצות נעשתה כחלק מתוכנית של הקמת בית וחצר, וכדומה, ומסיבה כלשהי הוחלט להקים תחילה את החצר, כלומר להקיף תחילה את הקרפף במחיצות - יתכן שכאשר אכן הקים לבסוף את הבית ופתח בו פתח אל הקרפף, נחשב הקרפף כ'מוקף לדירה'. ויש אומרים, שהסיבה להקל באופן זה קיימת רק בחצר כבזמן חז"ל, ששימשה כחלק בלתי נפרד מהבית ושימושי דירה רבים נעשו בה, ולכן הקמת הבית - למרות שנעשתה לאחר הקמת החצר - היה בכוחה לשנות את דין החצר ולהחשיבה כמוקפת לדירה; אך בזמננו, שהחצר אינה משמשת לתשישי דירה רבים, הקמת הבית אינה כה משמעותית לחצר, ואין בכוחה להחשיבה כמוקפת לדירה אלא אם כן הוקם הבית תחילה ולאחר מכן הוקף בחצר.

ועיר המוקפת במחיצות כדין, מותר לטלטל ברחובותיה גם אם שטחם גדול מ'בית סאתיים', משום שהבתים פתוחים לתוכם והם נחשבים כ'מוקפים לדירה'. ואם יש בתוך העיר מגרש ריק שבני העיר אינם משתמשים בו ואינם נכנסים לתוכו, כגון מקום שנשרף בשריפה והוא עומד חרוב; ושטחו גדול מבית סאתיים - אם הוא פתוח במלואו לרחוב, המנהג להחשיבו כחלק מהעיר, דהיינו כמוקף לדירה; משום שללא מחיצות אינו חולק רשות לעצמו והוא טפּל לעיר. אולם, אם הוא מוקף במחיצות, הריהו כקרפף שלא הוקף לדירה אשר דינו כ'כרמלית', כנ"ל. ואם באחד הצדדים המחיצה פרוצה ברוחב של יותר מעשר אמות, נמצא שהרחוב פתוח לכרמלית, וממילא נדון אף הוא עצמו ככרמלית, ובעקבותיו גם יתר רחובות העיר הפתוחים זה לזה. ואתרי בנייה שבתוך העיר או הסמוכים לעיר, ונמצאים בתוך היקף המחיצות של העיר - יש אומרים שדינם כמגרש הנ"ל.

[שו"ע שנה, ב, משנ"ב יט, שעה"צ כא, וביה"ל ד"ה או; בו"מ דרשו, 11-13]

מערכת השקיה - האם עשויה להתיר את הטלטול במדשאה ציבורית בשבת? והאם מותר לטלטל בחניון ענק כשהוא עמוס ברכבים חונים?

כפי האמור לעיל, שטח שגודלו יותר מ'בית סאתיים' שהקיפוהו במחיצות כדין, שלא לשים 'דירה' - כגון מדשאה ציבורית - אסרו חכמינו ז"ל

לטלטל חפצים בתוכו, כ'כרמלית'; ומקום זה מכונה 'קרפף' שלא הוקף לדירה'. וקרפף שנטעו בו עצים, ובגינים התמעט חלל הקרפף ואין בו יותר מבית סאתיים - אין זה מתיר את הטלטול בקרפף, כיון שהדרך היא לנטוע עצים במקומות כאלו, כדי לשבת בצילם וכדומה, והשימוש בהם נחשב כאחד משימושי הקרפף, וממילא נחשב מקומם כחלק משטח הקרפף. וכן דברים נוספים המשמשת את השוהים בקרפף, או שהם מצורכי הקרפף עצמו - כגון בְּרִזְיָה, מערכת השקיה, ובריכה - אף אם בלעדיהם אין בקרפף יותר מבית סאתיים, אינם מתירים את הטלטול בקרפף.

ברם, דבר שאין דרך לקובעו ב'קרפף', ואינו מהווה חלק משימושי הקרפף, הריהו ממעט משיעור הקרפף, ואם ללא מקומו של דבר זה אין בשטח הקרפף יותר מבית סאתיים, מותר לטלטל בתוכו. ואם העבו את מחיצות הקרפף [שלא בשעת הקמתן] מבפנים, במידה הממעטת את שטחו, כך שאין בו יותר מבית סאתיים - אם תוספת העובי ראויה לעמוד בפני עצמה, הריהי מתירה את הטלטול; ואף אם אינה ראויה לעמוד בפני עצמה, בשעת הצורך ניתן להקל. ובכל מקרה, אין דבר ממעט את שיעור הקרפף אלא כשגובהו עשרה טפחים ורוחבו שלושה טפחים, שאם לא כן אין בו חשיבות והריהו כבלתי קיים. וכמו כן, אין דבר ממעט את שיעור הקרפף אלא כשהוא מחובר לקרפף, כגון עמוד, אבל דבר המיטלטל אינו ממעט את שיעור הקרפף. ולכן, לדוגמה, חניון ענק שדינו כקרפף שלא הוקף לדירה, אשר בשבת חונים בו רכבים רבים כך שכמעט ואין בו שטח פנוי, דינו כאילו היה ריק.

[שו"ע שנה, ד, ה'ז, משנ"ב מא-מד, מו-מז ונג-נה; שעה"צ מא, וביה"ל ד"ה הוי; וראה שם, 24]

כיצד ניתן להחליף מחיצה קיימת בחדשה ללא מגע במחיצה הקיימת?

'קרפף' שאינו 'מוקף לדירה', ניתן להופכו - לאחר פתיחת פתח מבית מגורים אל הקרפף - למוקף לדירה על ידי החלפת המחיצה הקיימת במחיצה חדשה שתִּבְנֶה לְשֵׁם 'דירה', באורך רצוף של מעט יותר מעשר אמות. וטעם הדבר, משום שבאופן זה, אִילו הסירו את המחיצה החדשה היה הקרפף נחשב כבלתי מוקף במחיצות, כיון שרק פירצה של עשר אמות ומטה נחשבת כפתח, ואִילו פירצה רחבה יותר מעשר אמות מוגדרת כפירצה המבטלת

את שֵׁם המחיצה; ונמצא שהמחיצה החדשה היא ה'יוצרת' את היקף המחיצות. והחלפת המחיצה, פירושה - הנמכת המחיצה הקיימת עד לגובה של פחות מעשרה טפחים, והגבהתה מחדש עד לגובה עשרה טפחים לפחות. ואין צורך לעשות פעולה זו בכל האורך הנדרש - יותר מעשר אמות, כנ"ל - בבת אחת, אלא ניתן לעשות זאת לסירוגין; כגון, להסיר את המחיצה באורך של אמה אחת ולהחליפה, ולאחר מכן באורך של אמה נוספת, בצמוד לאמה הקודמת, ולהחליפה, וכן הלאה.

וכתבו ראשונים, שקיימת אפשרות להחלפת מחיצה גם ללא מגע במחיצה הקיימת, בשני שלבים: א. יצירת תילי עפר בצמוד למחיצה משני צידיה, באורך של יותר מעשר אמות, כאשר חֲלָק המחיצה המגולה שמעל תילי העפר יהיה נמוך מעשרה טפחים. באופן זה, תילי העפר משמשים כמקום לדריסת הרגל וּמַעְבָּר מצד אחד של המחיצה לצידי האחר, ולכן אינם נחשבים כחלק מהמחיצה, אלא אדרבה מבטלים 'שם' מחיצה מִחֲלָק המחיצה שהם מכסים. והואיל וחלק המחיצה המגולה נמוך מעשרה טפחים, המחיצה בטלה לחלוטין. וראה להלן. ב. הסרת העפר לְשֵׁם 'דירה', דהיינו, גילוי כל המחיצה הקודמת באופן שגובהה יהיה עשרה טפחים לפחות, ובכך שֶׁבַה המחיצה הקודמת להיות מחיצה כהלכתה, והפעם - לְשֵׁם דירה. ורבים חולקים על כל האמור; אם משום שלדעתם עפר אינו 'בטל' למקומו אלא כשאינו כוונה לפנותו, וכשאינו בטל למקומו אינו מבטל את המחיצה [ראה להלן]; אם משום שלדעתם, לאחר הסרת העפר אין המחיצה נחשבת כחדשה והיא שֶׁבַה לְהַחֲשֵׁב כמחיצה שלא נעשתה לְשֵׁם דירה.

ולתילי העפר האמורים, ישנם שלושה תנאים: א. שיהיו נמוכים מעשרה טפחים, כיון שמגובה עשרה טפחים ומעלה לא ניתן להחשיבם כמקום דריסת הרגל, ואדרבה הם נחשבים כחלק מהמחיצה הקיימת וטְפִלִים אליה; ומסיבה זו, אין אפשרות זו של יצירת תילי עפר מועילה למחיצה שגובהה כעשרים טפחים ויותר, שהרי בגובה כזה, אם תילי העפר נמוכים מעט מעשרה, נמצא שהמחיצה המגולה שמעל תילי העפר היא בגובה עשרה טפחים לפחות. [ויש אומרים, שרק תילי עפר הנמוכים משלושה טפחים יכולים להחשב כמקום דריסת הרגל]. ב. שיהיו ברוחב ארבעה טפחים לפחות, כיון שרק ברוחב זה ניתן לעמוד עליהם ולעבור והם נחשבים כמקום דריסת הרגל. ג. שבעל המקום 'בטל' את העפר למקומו למשך שבת אחת לפחות, כדי שִׁיִּחֲשַׁב כחלק מהמקום. ו'ביטול' זה צריך להעשות בדיבור; ויש אומרים כי די במחשבה; [ויש שנראה מדבריהם שאין צורך בביטול זה].

[שו"ע שנה, ב, ומשנ"ב כ-כד וכו-לו, שעה"צ לג ולו, וביה"ל ד"ה ואם; בו"מ דרשו, 19]

כשמדובר על ארגון ענק כמו 'דרשו' לתוכנה יש משמעות עצומה. כל התקשורת בין האגפים השונים מתנהלת באמצעות התוכנה הגדולה והמרכזית שעליה יושבת רוב הפעילות המשרדית של הארגון. משימות רבות מתבצעות באמצעות התוכנה

הרב יששכר ויינברג, בכיר בצוות התכנות של 'דרשו' מספר על העבודה השוטפת וההשקעה הרבה מאחורי הקלעים

בתקופה האחרונה אתם עובדים על שדרוג וריענון כללי, תוכל לספר לנו על זה?

בשמחה, לצד העבודות השוטפות של תחזוקת התוכנה, השקעתי בתקופה האחרונה באופן ספציפי בבניית מערך לאימות כתובות מייל. יש לנו עשרות אלפי נבחנים שרשמו את כתובת המייל שלהם, אך עדיין לא אימתנו את הכתובת מולם, אנחנו כמובן נמנעים מלשלוח ציונים ומידע אישי לדואר האלקטרוני, מבלי לוודא שאכן מדובר במייל הנכון. לכן הקמתי מנגנון אימות שיש לבצע כדי שנוכל לעדכן את הנבחן באמצעות הדואר האלקטרוני.

היה ניתן להושיב צוות של מוקדנים שיתקשרו לכל נבחן, יתאמצו להשיג טלפונית כל אחד מהנבחנים הללו, יבדקו מולו שוב שהמייל הרשום נכון וכו'. זה כמובן סיפור שמצריך השקעה עצומה. במקום זה, פיתחתי כלי שמתחבר לתוכנה המרכזית של 'דרשו', הוא שואב את המידע ואת כתובות המייל שטרם אומתו, שולח להן הודעה לאימות, על ידי פעולה פשוטה, הקשת פרט זיהוי. כל נבחן שיאמת את כתובת המייל שלו באמצעות הקישור שיקבל למייל, יעדכן בכך את התוכנה אוטומטית, שמדובר בכתובת המייל הנכונה של הנבחן.. מטרת הפרויקט: ככל ויותר נבחנים יאמתו את כתובת המייל שלהם, הנבחנים יקבלו את ציון המבחן מיד עם קביעת הציון במערכת 'דרשו'. מאידך, יהא להם חלק בפעילות הענפה של 'דרשו', כי בחיסכון עלות מכתבים, 'דרשו' תוכל להקצות את המשאבים האלו והזמן הזה עבור פעילותה העיקרית - עידוד לימוד תורה. זהו הפרויקט האחרון שעשיתי בתקופה האחרונה, כמובן שכל הזמן מגיעים פרויקטים נוספים ועוד משימות ב"ה.

כמה זמן אתה כבר עובד ב'דרשו'?

אני פה כבר יותר משנתיים ב"ה, והאמת שאני נהנה מכל רגע. עבורי כמתכנת חרדי-חסידי, העבודה ב'דרשו' היא ממש זוכה בפיס. זאת גם עבודה עם משמעות, כל לחיצה על המקלדת מביאה עוד תורה, כל קוד שאני כותב משפר את השירות לעמלי התורה. זאת סיבה לבוא לעבודה עם חיוך גדול ולעבוד בכל המרץ ב"ה. בנוסף, מדובר במקום עבודה נקי ושמור. סביבת עבודה תורנית, כולם פה אנשי ספר. אמנם אנחנו עובדים במשרד, אבל האווירה, היא של כולל.. נושאי השיחה, האווירה, צורת ההתייחסות, המקום נהדר, אני מודה לקב"ה שזכיתי לזה.

לומדי ונבחני 'דרשו' מרגישים בתקופה האחרונה שיש ריענון כללי בכל צינורות הקשר בינם ובין הארגון. מכתבים מעוצבים בסגנון חדשני, שיפור משמעותי של עדכון ציונים דרך הדואר האלקטרוני, מענה מתקדם במוקד הטלפוני ועוד ועוד. העבודה מתבצעת כמובן על ידי צוות רחב מאוד של עובדים במגוון תחומים, ובס"ד התוצאה מורגשת היטב. אחד העוסקים במלאכה הוא הרב יששכר ויינברג, אברך חסידי תושב בית שמש, חבר בצוות התכנות של 'דרשו'. שוחחנו עמו כדי לשמוע על העבודה ועל מה שמסתתר מאחורי הקלעים של השינוי הגדול שנבחני 'דרשו' מרגישים בתקופה האחרונה.

מה בעצם אתה עושה ב'דרשו'?

כחבר בצוות התכנות, אני מבצע משימות שונות, בהתאם לצורך ולהתפתחותיות. העבודה הינה דינאמית, לעיתים הוספת שכלולים למערכת, לעיתים כניסה לפרטים קטנים וחשובים ולעיתים תיקוני שגיאות בקוד קיים.

כשמדובר על ארגון ענק כמו 'דרשו' לתוכנה יש משמעות עצומה. כל התקשורת בין האגפים השונים, מתנהלת באמצעות התוכנה הגדולה והמרכזית שעליה יושבת רוב הפעילות המשרדית של הארגון. משלב מתן הציון לנבחן, מעבר לביקורת חוזרת, תרגום למלגה, הפקדת המלגה בפועל, שליחת הודעה לנבחן מה גובה הציון ומה גובה המלגה, חישוב לפי הקריטריונים השונים, ואגירת המידע בזיכרון. כל אלו משימות שמתבצעות באמצעות התוכנה, וזה רק על קצה המזלג.

מה זה אומר תיקונים ותחזוקה? התוכנה מתקלקלת לפעמים?

אפשר לומר. היא לא מתקלקלת, אבל לפעמים משהו מסתבך וצריכים לאתר את התקלה ולסדר אותה. אבל בעיקר מדובר על שינויים, אם משנים איזה קריטריון במלגות, צריכים לעדכן את קוד התוכנה בהתאם. כמובן שכשנפתחת תוכנית חדשה ב'דרשו', צריכים לייצר הרחבה נוספת לתוכנה שתכלול את כל הפרטים והתנאים הנדרשים, כך שתוכל להסתגל עם מאגר הנבחנים ויתר התכניות. בנוסף, ישנן כל הזמן בקשות לשיפורים בתוכנה הקיימת, וכן על זה הדרך.